

Türkiye Turizm Coğrafyası Literatür İncelemesi

Suna DOĞANER*

Giriş

Literatür taraması, bilimsel araştırmaların temelini oluşturur ve bazı yayınlarda araştırmanın bir bölümü olarak da yer alır. Türkiye coğrafyası hakkında bibliyografya çalışmaları olmakla beraber literatür incelemesi az sayıdadır. Bu araştırmada coğrafyanın alt dallarından turizm coğrafyası ele alınarak literatür incelemesi yapılmıştır.

Araştırmanın amacı, turizm coğrafyasında az çalışılan alanları ortaya çıkarmak, ihtiyaç duyulan alanları belirlemek ve geleceğe yönelik öneriler geliştirmektir. Bu konuda ilk olarak 2005 yılında bir araştırma yapılmıştır.¹ Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren turizm hızla gelişmiş, yeni açılan coğrafya bölümleriyle artan coğrafyacı sayısı ile beraber turizm coğrafyası yayınları da artmıştır. Bu nedenle yeni bir literatür taramasına ihtiyaç görülmüştür.

Bu araştırmada nitel araştırma metodu kullanılmış, veriler için coğrafya ve sosyal bilimler dergilerinde turizm makaleleri, sempozyum bildirileri ve akademisyen coğrafyacıların web sayfaları taranarak turizm coğrafyası literatürü ortaya çıkarılmıştır. Yayınlar araştırmanın amacına uygun olarak içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Araştırmada günümüze kadar basılmış olan turizm coğrafyası araştırmaları, kuramsal yayınlar, tematik yayınlar, bölgesel araştırmalar, rekreasyonla ilgili yayınlar, altyapı ve ekonomiyle ilgili yayınlar, turizmin mekânsal etkileriyle ilgili

* Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi, sudogan@istanbul.edu.tr, Orcid: 0006-0002-1134-4955.

1 Fatma Narlı, Suna Doğaner ve İsmet Akova, “Geographie du Tourisme en Turquie: Evaluation et Perspective”, *Tourisme et Sauci de l’Autre*, Paris: L’Harmattan, 2005, s. 129-144.

yayınlar, turizm algısıyla ilgili yayınlar olarak alt başlıklara ayrılarak incelenmiştir. Her başlık konusu kendi içinde değerlendirilmiş, ayrıca bu alt başlıklar dışında metodoloji, kavramlar vb. konular ilave edilerek genel bir değerlendirme yapılmış ve öneriler getirilmiştir.

Turizm Coğrafyası İlk Yayınlar (1960-1990)

Türkiye’de turizm coğrafyası ile ilgili ilk yayınlar arasında Mecdi Emiroğlu’nun Türkiye şehirlerinin turizm potansiyelini 1960’lı yıllarda incelediği *Çele Dergisi*’ndeki iki yayınına yer vermek gerekir.² Türkiye’de turizm coğrafyası konusunda ilk akademik yayınlar ise Aydoğan Köksal’ın 1972 yılında yayımlanan iki araştırmasıdır.³ A. Köksal bu yayınlarda bölgesel olarak Doğu Anadolu Bölgesini ve yöresel olarak Sinop ilinin turizm coğrafyasını incelemiş “termalizm”, “klimatizm” ve “alpinizm” kavramlarını coğrafya literatürüne sokmuştur. M. Emiroğlu 1975 yılında yayımladığı araştırmasında İhlara Vadisini turizmde tanıtmayı amaçlamış, öncelikle vadiyi beşerî coğrafya açısından incelemiş, ikinci kısımda vadinin fizikî ve beşerî coğrafyasının turizm açısından değerlendirmesi üzerinde durmuştur.⁴ Turizm coğrafyası konusunda ilk kitap A. Köksal tarafından 1976 yılında yayımlanmıştır.⁵ A. Köksal kitabında Akdeniz Bölgesi ve Kıbrıs Adasını turizm coğrafyası açısından incelemiş, sonuçta turizm hizmetleri ve gelirleri açısından Akdeniz Bölgesi’yle Kıbrıs Adasını karşılaştırmıştır. Turizm coğrafyası fizikî coğrafyacılar tarafından ilk olarak 1977 yılında ele alınmış, Kemal Göçmen Ege kıyılarında bir tatil köyünün kuruluş yerinin doğal niteliklerini araştırmış ve öneriler getirmiştir.⁶ Nazmiye Özgüç, turizm coğrafyasını kuramsal olarak ele alarak 1977 yılında sayfiye yerleşmelerinin gelişme ve başlıca özellikleri ve tatil konutlarının yaygınlaşması, özellikleri, konumları, kır nüfusuna ekonomik ve sosyal etkileri hakkında iki makale yayımlamıştır.⁷

1980-1990 yılları arasındaki yayınlar incelenirse, turizm coğrafyası konusunda kuramsal ilk kitap 1984 yılında N. Özgüç tarafından yayımlanmıştır.⁸ Kitapta

2 Mecdi Emiroğlu, “Turizm ve Şehirlerimiz”, *İller ve Belediyeler Dergisi*, 1962, sy. 199, s. 193-197; Mecdi Emiroğlu, “Turizm ve Bolu”, *Çele Dergisi*, Ankara, 1963, sy. 8, s. 8-10.

3 Aydoğan Köksal, “Doğu Anadolu’nun Turizm Coğrafyasına Dair”, *A.Ü Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1972, sy. 5-6, s. 127-138; a.mlf., “Turizm Coğrafyası Bakımından Sinop”, *A.Ü Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1972, sy. 5-6, s. 223-228.

4 Mecdi Emiroğlu, “İhlara Vadisi: Turizm Coğrafyası Açısından Bir İnceleme”, *A.Ü Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1975, sy. 7, s. 45-108

5 Aydoğan Köksal, *Güney Anadolu Bölgesi ile Kıbrıs’ın Turizm Coğrafyası*, Ankara, 1976, 77 s.

6 Kemal Göçmen, “Pamucak Tatil Köyü Projesi Doğal Yapı Nitelikleri ve Öneriler”, *İ.Ü Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1977, sy. 22, s. 181-186.

7 Nazmiye Özgüç, “Sayfiye Yerleşmeleri: Gelişme ve Başlıca Özellikleri”, *İ.Ü Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1977, sy. 22, s. 142-162; Nazmiye Özgüç, “Tatil Evleri”, *İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehircilik Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1977, sy. 14, s. 69-92.

8 Nazmiye Özgüç, *Turizm Coğrafyası*, İstanbul, 1984.

turizmin gelişmesinde rol oynayan etmenler, turizmin ekonomik toplumsal ve kültürel etkileri, turizm alanları, turistik yer seçiminde kaynakların değerlendirilmesi, turizmde planlama konuları işlenmiş, ayrıca Türkiye ve dünya ülkelerinde turizmin bölgesel dağılımına yer verilmiştir. Kitabın daha sonraki baskılarında bu konulara genişletilmiştir (1994, 1998, 2011 yılı baskıları). *Ege Coğrafya Dergisi*'nde 1984 yılında Alman coğrafyacı E. Gröztbach tarafından Karadeniz kıyılarında turizmin mekânsal yapısı ve gelişmesini konu alan bir araştırma yayımlanmıştır.⁹ 1985 yılında Suna Doğaner Türkiye'de doğal çekiciliklerin şehirleşme, sanayi ve turizmin getireceği çevresel etkilerden korunması konusunda öneriler getiren bir araştırma yayımlamıştır.¹⁰ Atatürk Üniversitesi öğretim üyesi Hayati Doğanay Erzurum şehri ve yakın çevresini termalizm, klimatizm, kültür turizmi ve turizm hizmetleri açısından incelemiştir.¹¹ 1986 yılında Dicle Üniversitesi'nden Emrullah Güney'in, Göreme vadilerinde doğal kültürel değerlerin korunması ve Nevşehir ve Ürgüp çevresinde turizm sunusu olarak el sanatlarını inceleyen iki araştırması yayımlanmıştır.¹² A. Köksal 1988 yılındaki iki yayınında Karadeniz ve Ege bölgelerini turizm coğrafyası açısından incelemiştir.¹³ 1988 yılında beşerî ve fizikî coğrafyacıların birlikte yayımladıkları Köprülü Kanyon Milli Parkını inceleyen araştırma, parkın turizmde daha fazla tanınmasını amaçlayan öneriler getirmiştir.¹⁴ Turizm coğrafyası konusunda yöresel bir araştırma 1989 yılında Metin Tuncel ve Suna Doğaner tarafından Amasya ve çevresinde yapılmıştır.¹⁵ Aynı yıl Atatürk Üniversitesinden Ramazan Özey, Doğu Anadolu Bölgesi'nde Dumlu ve çevresini turizm coğrafyası açısından değerlendirmiştir.¹⁶ H. Doğanay Palandöken (Erzurum) kayak merkezini kış turizmi açısından incelemiştir.¹⁷

9 Erwin Gröztbach, "Spatial Structure and Development Prospects of Tourism in the Black Sea Region", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 1984, sy. 2, s. 198-209.

10 Suna Doğaner, "Turizmde Doğanın Önemi ve Türkiye'de Doğayı Koruma çalışmaları", *İ.Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten*, İstanbul, 1985, sy. 2, s. 117-124.

11 Hayati Doğanay, "Erzurum'un Turizm Potansiyeli", *Turizm Yıllığı 1985*, Ankara, 1986, s. 189-208.

12 Emrullah Güney, "Göreme Vadilerinde Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunması", *Ulusal Çevre Sempozyumu (12-15 Kasım 1984)*, Adana, 1986; a.mlf., "Nevşehir ve Ürgüp Yöresinde Turizm Sunusu Olarak El Sanatları", *Türkiyemiz*, İstanbul, 1986, sy. 48, s. 21-46.

13 Aydoğan Köksal, "Karadeniz Bölgesi'nin Turizm Coğrafyası", *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Samsun, 1988, sy. 1, s. 69-75; a.mlf., "Ege Bölgesi'nin Turizm Coğrafyası", *A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Fakülte Dergisi*, Ankara, 1988, c. 32, sy. 1-2, s. 57-62.

14 Süha Kocakuşak ve Hakan Yiğitbaşoğlu, "Köprülü Kanyon Milli Parkının Coğrafi Özellikleri", *A.Ü. Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1988, sy. 11, s. 151-156.

15 Metin Tuncel ve Suna Doğaner, "Amasya'da Turizm: Coğrafi İmkanlar, Sorunlar ve Öneriler", *Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Araştırmaları*, Ankara, 1989, sy. 1, s. 47-68.

16 Ramazan Özey, "Turizm Bakımından Değerlendirilmemiş Bir Yöremiz: Dumlu (Erzurum) ve Çevresi", *Turizm Yıllığı 1987*, Ankara, 1989, s. 66-75.

17 Hayati Doğanay, "Erzurum'da Kayak Sporları Turizmi ve Başlıca Sorunlar", *Turizm Yıllığı 1987*, Ankara, 1989, s. 36-49.

Sonuç olarak Türkiye’de turizm coğrafyasıyla ilgili yayınlar 1970’li yılların başından itibaren başlamıştır. 1970-1980 yılları arasında az sayıda yayın bulunmaktadır. 1980-1990 arasında turizm coğrafyasıyla ilgili yayınlarda çok az artış görülmüştür.

Turizm Coğrafyasında Kuramsal Yayınlar, Kavramlar ve Metotlar

Türkiye’de turizm coğrafyası konusunu açıklamak için dünyada geliştirilen kuramları kapsayan çalışmalar yetersizdir. N. Özgüç’ün ilk olarak 1984 yılında yayımladığı turizm coğrafyası kitabının birinci kısmı turizm coğrafyasının kuramsal yönünü kapsamaktadır ve her baskıda genişletilerek 8 baskı yapmıştır.¹⁸ Bu kitabın dışında turizm coğrafyasında kuramsal yayınlar makale ölçüsündedir ve konunun genişliği göz önüne alınırsa yetersizdir.¹⁹

Turizm coğrafyası yayınları kavramlar açısından incelenirse bazı terimlerin İngilizceden alınarak yerleştiği ve kullanıldığı görülür (ekoturizm, gastronomi turizmi, festival turizmi, kongre turizmi, jeomorforturizm, hiking, trekking gibi). Turizm literatüründe yer alan alternatif turizm, sürdürülebilir turizm gibi yaygın kavramlar yanında son yıllarda “turizmde bütünleştirme” gibi yeni kavramlar da

18 Nazmiye Özgüç, *Turizm Coğrafyası*, İstanbul: İ.Ü Yayını, 1984, 250 s.

19 Nazmiye Özgüç, “Sayfiye Yerleşmeleri Gelişme ve Özellikleri”, *İ.Ü Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1977, sy. 22, s. 142-162; İsmet Akova, “Akarsu Turizmi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 393-408; Füsün Soykan, “Kırsal Turizm ve Kazanılan Deneyim”, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2000, yıl 11, Mart – Haziran, s. 21-33; Suna Doğaner, “Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması”, *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu*, s. 1-8; Gözde Emekli, “Kültür Mirasının Kültürel Turizm Yaklaşımıyla Değerlendirilmesi”, *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu*, 2003, s. 43-49; Mehmet Somuncu, “Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel”, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 2004, c. 2, sy. 1, s. 1-22; Faruk Alaeddinoğlu ve Alpaslan Aliağaoğlu, “Turizmde Planlama ve Türkiye de Turizm Planlaması Turizm Planlarının Etkinliği ve Başarılarına İlişkin Bir Değerlendirme”, *Erdem*, 2005, sy. 43, s. 87-118; Gözde Emekli, “Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 15, s. 51-59; a.mlf., “Öğrenen Turizm Bölgeleri, Kentler ve Kent Turizmine Kuramsal Yaklaşım”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 2011, c. 20, sy. 1, s. 27-39; Emin Atasoy ve Raziye Oban, “Ecotourism and Environment Education”, *Management and Education*, 2011, c. 7/3, s. 131-138; İsmet Akova, “Turizm Coğrafyası ve Planlama”, *Turizm Coğrafyası*, Anadolu Üniversitesi Yayın, Eskişehir, 2012, s. 2-37; Ali Yılmaz ve Semra Günay Aktaş, “Urban Tourism and Its Contribution to Economic and Image Regeneration”, *International Interdisciplinary Social Inquiry Conference – IISIC, Proceeding Book*, 2012, s. 1614-1628; Mesut Doğan, “A Case For Alternative Tourism: Mountain Tourism”, *2. Interdisciplinary Tourism Research Conference*, 2012, s. 267-277; Gözde Emekli, “Öğrenen Turizm Bölgeleri Yaklaşımı ve Kent Turizmi, Kent Turizminde Yeni Yaklaşımlar ve Coğrafya”, *Prof. Dr. Asaf Koçman’a Armağan*, 2013, s. 307-317; İsmet Akova; “Sürdürülebilir Turizm”, *Prof. Dr. Süha Göney’e Armağan*, Mehmet Bayartan (ed.), İstanbul, 2013, s. 107-136; Hürriyet Çimen ve Mustafa Karabıykoğlu, “Sürdürülebilir Turizm Çeşidi Olarak Jeoturizm”, *Doğu Karadeniz Sürdürülebilir Turizm Kongresi Gümüşhane*, 2013, s. 277-285; Ayşe Okuyucu ve Semra Günay Aktaş, “Turizmin Mekânsal Yapısını Anlama”, *Turistik Alanlarda Mekân Tasarımı*, Anadolu Üniversitesi Yayını, 2017, s. 2-37.

girmiştir. Turizmde bütünleştirme, bölgeler, ülkeler arasında olabildiği gibi turizm çeşitleri arasında olabilmektedir. Ülkeler, kentler, bölgeler, turizm konusunda ortak planlama, ortak yatırım, ortak pazarlama yapabilmektedirler. Coğrafyacılar turizm konusunu bu açıdan da ele almışlardır.²⁰

Turizm konusunda özellikle “miras” kavramı turizm coğrafyasını çok ilgilendirmektedir. Turizme öncelikle açılan yerler doğal ve kültürel miras alanlarıdır.²¹ Doğal ve kültürel miras alanlarının Pamukkale-Hierapolis örneğinde olduğu gibi birleşmesi “coğrafi miras”tır. Bu kavram coğrafyada ilk olarak 1996 yılında kullanılmıştır.²² Coğrafyacılar “miras turizmi”, “kültürel miras turizmi” kavramlarına araştırmalarında yer vermişlerdir.²³ “Yavaş turizm”, “yaratıcı turizm” kavramları konusunda yapılan yayımlar vardır.²⁴

Coğrafyacılar turizm araştırmalarında nitel araştırma yöntemlerinden (alan araştırması, gözlem, belge inceleme vb.) ve nicel araştırma yöntemlerinden (istatistik analizi ve anket) faydalanmışlardır. Yayınlar bilimsel olarak tablo, fotoğraf ve haritalarla desteklenmiştir. Yayınlar Coğrafi Bilgi Sistemleri 1990’lı yıllardan itibaren kullanılmaya başlamış, 2000’li yıllardan itibaren haritalar CBS ile çizilmiştir. Turizm Bilgi Sistemi (TIS) kullanılarak doğal yerler, kültürel yapılar, ulaşım, konaklama vb. bilgiler harita üzerine işlenebilmekte olup coğrafyacılar bu metodu da yayınlarında kullanmışlardır.²⁵

Turizm araştırmalarında SWOT analizi çok güzel sonuçlar çıkartabilmektedir. Coğrafyacılar bu metodu da yayınlarında kullanmışlardır.²⁶ SWOT ve AHP (Ana-

20 Füsün Baykal, Gözde Emekli ve Emre Ataberk, “Dikili ve Bergama Turizmini Bütünleştirmede Coğrafi Faktörlerin Rolü”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 2011, c. 20, sy. 1, s. 1-16; Füsün Baykal, “Turizmde Bütünleşme İçin İki İlçe Tek Destinasyon Örneği: Dikili ve Bergama”, *Prof. Dr. Asaf Koçman’a Armağan*, Ege Üniv.Yay., 2013, s. 271-288.

21 Kenan Yurttagül, “Türkiye’de Kültür Mirası Kavramı”, *Prof. Dr. İlhan Kayan’a Armağan*, İzmir, 2013, s. 601-605.

22 Suna Doğaner, “Anadolu’nun Coğrafi Mirası Pamukkale”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 31, s. 7-38.

23 Kadir Temurçin ve Alpaslan Aliagaoglu, “Miras Turizmi Açısından Atatürk Evleri”, *Erdem Dergisi*, 2004, c. 14, sy. 41, s. 119-138; Alperen Kayserili, “Kültürel Miras Turizmi Açısından Bir Değerlendirme: Bir İpekyolu Şehri Erzurum”, *Uluslararası İpekyolu Kültür Diyalogu Sempozyumu*, Erzurum, 2016, s. 265-269.

24 Çiğdem Ünal, “Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar ‘Yavaş Şehirler’ ve ‘Yavaş Turizm’”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 20, s. 13-28; Volkan Zoğal ve Gözde Emekli, “Yaratıcı Turizm Kavramsal ve Coğrafi Bir Yaklaşım”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 26/1, s. 21-34.

25 Ersin Kaya Sandal ve M. Karabulut, “Tourist Information Systems: A Case of Kahramanmaraş”, *5. International Conference on Geographic Information Systems (ICGIS-2008)*, 2008, c. 1, s. 193-200.

26 Z. İnyet ve Cengiz Akbulak, “Troia Tarihi Mili Parkı’ndaki Turizm Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi”, *11. Ulusal Turizm Kongresi*, Aydın, 2010, s. 203-213; Cengiz Akbulak, “Ardahan İlinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Sayısallaştırılmış SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi”, *Humanitas*, 2016, c. 4, sy. 7, s. 1-30.

litik Hiyerarşi Prosesi)'nin birlikte kullanıldığı A'WOT tekniğini de yayınlarında kullanmışlardır.²⁷

Turizm Coğrafyasında Tematik Yayınlar

Turizm, kaynaklarını büyük ölçüde fizikî ve beşerî coğrafyadan alır. Kaynağını fizikî coğrafyadan alan turizm tipleri, jeomorforturizm, mağara turizmi, volkan turizmi, kanyon turizmi, alpinizm, klimatizm, deniz turizmi, göl turizmi, akarsu turizmi vb. olarak yer alırken kaynağını beşerî coğrafyadan alan turizm tipleri ise, kültür turizmi, prehistorik turizm, neolitik turizm, arkeolojik turizm, tarihsel turizm, inanç turizmi, askerî turizm, gastronomi (mutfak) turizmi vb.'dir. Türkiye coğrafyasının kutup ve çöl turizmi dışında hemen hemen bütün turizm çeşitlerine olanak vermesi, turizm coğrafyası yayınlarının da tematik yayınlar üzerinde yoğunlaşmasına yol açmıştır.

Türkiye'nin uzun bir kıyı şeridinde sahip olması ve ilk gelişen turizm tipinin kıyı turizmi olması nedeniyle tematik yayınlar arasında kıyı turizmini içeren yayınlar önemli bir yere sahiptir. Kıyı turizmi; kıyıyı yapılaşma (konaklama tesisleri, ağırlama, eğlence üniteleri, ulaşım) ve güneşlenme, denizi rekreasyon faaliyetleri için kullanan bir turizm çeşididir. Türkiye'de kıyı turizmi konusunda ilk araştırma Karadeniz kıyılarında Sinop ile ilgili A. Köksal tarafından 1972 yılında yapılmıştır.²⁸ Akdeniz kıyılarıyla ilgili ilk araştırma da 1976 yılında A. Köksal tarafından yapılmış ve kitap olarak yayımlanmıştır.²⁹ Kıyı turizmi araştırmaları incelenirse kıyıdaki turizm merkezleri dışındaki alanlarda kıyı turizmi çalışmalarının kıyı uzunluğuna göre çok sınırlı olduğu görülmektedir.³⁰ Kıyı turizmi bir merkeze yakın koydan

27 Cengiz Akbulak ve Tülay Cengiz, "Determining ecotourism strategies using A'WOT hybrid method: case study of Troia Historical National Park, Canakkale, Turkey", *International Journal of Sustainable Development and World Ecology*, 2014, c. 21, s. 380-388.

28 Aydoğan Köksal, "Turizm Coğrafyası Bakımından Sinop", *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1972, sy. 5-6, s. 223-228.

29 Aydoğan Köksal, *Güney Anadolu ile Kıbrıs'ın Turizm Coğrafyası*, Ankara, 1976, 77 s.

30 Suna Doğaner, "Gemlik Körfezi Kuzey Kıyılarının Turizm Coğrafyası", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1992, sy. 27, s. 59-84; Aydoğan Köksal, "Seferihisar ve Kuşadası Arasındaki Tatil Evleri", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara, 1993, sy. 2, s. 221-224; Hamdi Kara, "Mersin-Erdemli Arasında gelişen Deniz Turizmi Tarım Alanları İlişkisi ve Sorunları", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara, 1995, sy. 3, s. 141-160; Suna Doğaner, "Türkiye Kıyı Kullanımında Turizm Olgusu", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1998, sy. 33, s. 25-52; Halil Koca ve İbrahim Güner, "Burnaz (Hatay) Kıyılarının Turizm Potansiyeli", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1999, sy. 34; Cevdet Yılmaz, "Turizmin Gelişmesinde Jeomorfolojik Faktörlerin Engelleyici Rolü: Batı Karadeniz Bölümü, Sinop-İnebolu Arası Örneği", *OMÜ Fen-Ed. Fak. Dergisi*, Samsun Coğrafya Serisi, 2000, sy. 1, s. 155-170; Nevzat Güntaş ve Adnan Semenderoğlu, "Akbük Koyu'nun Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi", *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanlarının III. Ulusal Konferansı*, İstanbul, 2001; Okan Yaşar, *Saros Körfezi Kuzey Kıyıları ve Çevresinin Turizm Coğrafyası*, İstanbul, 2009; V. Karadeniz ve M. S. Altınbilek, "Turistik Özellikleri Yönünden İnkumu

başlayarak diğer koyları konaklama tesisi ve yazlık konutlarla işgal etmektedir, bu nedenle Türkiye'nin bütün kıyıları kıyı turizmi açısından incelenmelidir. Yat turizmi, deniz turizminin bir koludur, kıyıda konaklama tesislerine bağımlı değildir ve kısmen rüzgâr almayan koyların yoğun olduğu kıyılarda yapılır. Türkiye'nin Ege ve Akdeniz kıyıları yat turizmi için çok uygun olmakla beraber coğrafyacılar tarafından yat turizmi konusunda yapılan araştırmalar az sayıdadır.³¹ Bu konu en geniş olarak Suna Doğaner'in kitabında yat turizmini etkileyen coğrafi koşullar, Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz kıyılarında yat turizmine uygun koylar, yat limanları vb. konular ele alınarak incelenmiştir.³²

Göl turizmi, suyla ilgili rekreasyonel faaliyetlere olanak sağladığı gibi çevresinin doğal olanaklarıyla da turistlerin ilgisini çeker. Fakat Türkiye'nin uzun bir kıyı şeridine sahip olması göllerin turizmde ikinci planda kalmasına neden olmuş ve bu durum da göl kıyılarını turizmle ilgili yapılaşmadan korumuştur. Coğrafyada göller daha çok oluşum, arazi kullanımı, ekonomik açıdan incelenmiş, bu araştırmalar içinde turizme yer verilmiş olmakla beraber turizm faaliyeti açısından az sayıda göl ele alınmıştır.³³ Türkiye gölleri; heyelan gölleri, volkanik göller, obruk gölleri,

Rekreasyon Alanı ve Çakraz Tatil Köyü”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Erzincan, 2010, c. 12, s. 165-185; İbrahim Sezer ve Mete Alım, “Didim’de 3S Turizmi”, *1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, 2012, s. 1041- 1054; Ünsal Bekdemir ve İbrahim Sezer, “Kıyı Kaynaklarının Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi: Giresun İli Örneği”, *Kafkasya Üniversiteler Birliği Uluslararası Ağrı Sosyal Bilimler Kongresi*, Ağrı, 2013, s. 55-64.

31 Suna Doğaner, “Türkiye’nin Yat Limanları”, *Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten*, İstanbul, 1992, sy. 9, s. 183-206; İbrahim Güner, “Turistik Fonksiyonları Açısından Bodrum Yat Limanı”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 1995, c. 1, sy. 1; Suna Doğaner, “Gökova Körfezinde Yat Turizminin Coğrafi Koşulları”, *İ.Ü.Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1998, sy. 7; Suna Doğaner, “Geographical Conditions of Yacht Tourism In Gökova Gulf”, *Review*, İstanbul, 1999, sy. 5, s. 1-14; İbrahim Sezer, “Turistik Fonksiyonları ve Yat Turizmine Etkileri Açısından Didim Yat Limanı”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2012, c. 17, sy. 28, s. 103-124.

32 Suna Doğaner, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Çantay Yayınevi, 2001, 228 s.

33 Suna Doğaner, “Köyceğiz - Dalyan Çevresinde Coğrafi Özelliklerin Turizm Açısından Değerlendirilmesi”, *Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1993, sy. 4, s. 23-54; a.mlf., “Köyceğiz - Dalyan Çevresinde Eko - Turizm”, *Turizm Yıllığı 1994*, Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası Yay., 1994, s. 94-106; Ali Yiğit, “Hazar Gölünün Turizm Potansiyeli ve Bugünkü Kullanım Durumu”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1994, c. 6, sy. 1; Hakkı Yazıcı ve Mustafa Cin, “Uzungöl Turizm Merkezinde Coğrafi Gözlemler”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1997, sy. 32; Orhan Gürbüz, “Van Gölü ve Çevresinin Turizm Coğrafyası”, *İ.Ü Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1997, sy. 5, s. 103-137; Mehmet Akif Ceylan, “Yayla Gölü (Buldan) ve Rekreasyon Faaliyeti”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, c.11, sy. 16; Erdal Akpınar ve Gülpınar Akbulut, “Hafik Gölü ve Yakın Çevresinin Turizm Olanakları”, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007, c. 9, sy. 1, s. 1-24; Orhan Deniz, “Van Gölü Güney Kıyılarının Ekoturizm (Mavi Tur) Açısından Değerlendirme Olanakları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2008, c. 13, sy. 20, s. 183-194; Faruk Kaya ve Hasbi Soylu, “Balık Gölünün Turizm Potansiyeli Açısından Önemi”, *EKEV Akademi Dergisi*, 2009, c. 13, sy. 41, s. 405-418; Ahmet Çavuş, “Trabzon’da Doğa Turizmi Açısından Değerlendirilmesi Gereken Turistik Bir Alan: Sera Gölü”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2014, sy. 63, s. 43-50; Kaan Kapan, “Development and Sustainability of the Tourism in Lake Salda and its Environs”, *Global Issues and Trends in Tourism*, Sofia, 2016, s. 700-708.

lagünler gibi oluşumları açısından turizm açısından ilgi çekici olduğu gibi doğal ortam olarak (İzmit, Sapanca, Ulubat, Kuş gölü, Beyşehir, Eğirdir, Burdur gölü vb.) turizme uygundur. Bu göllerin turizm coğrafyası açısından incelenmesi ve planlanması kıyılara olan aşırı yığılmanın da önüne geçecektir.

Turizmde su kaynakları, deniz, göl, akarsu ve sıcak su kaynakları olarak yer alırlar. Bunlardan sıcak su kaynakları “termal turizm” açısından değerlendirilir. Termal turizm Anadolu’nun en eski turizm çeşidi olarak kabul edilebilir. Şifalı sular olarak bilinen bu kaynaklar binlerce yıldır kullanılmaktadır. Coğrafyacılar sıcak su kaynaklarını, yeryüzüne çıkış nedenleri, kür mevsimi, ekonomik katkıları, turizmin gelişimi vb. konular açısından ele alan araştırmalar yapmışlardır.³⁴

- 34 Hayati Doğanay, “Erzurum’un Termal Turizm Potansiyeli”, *Turizm Yıllığı 1988-1989*, Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası Yayını, 1989; Metin Tuncel ve Suna Doğaner, “Kütahya’da Kaplıca Turizmi”, *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 1992, sy. 6, s. 47-60; Hayati Doğanay, “Kurşunlu Termal Turizm Bölgesi”, *Turizm Yıllığı 1992*, Ankara 1992; Lütfi Özav, “Gediz-Ilıca Termal Turizm Merkezi”, *Turizm Yıllığı 1994*, Ankara, 1994; Hakkı Yazıcı, “Turizm Potansiyeli Yönünden Eskişehir Sakarı Ilıca Kaplıcaları”, *Türk Dünyası Araştırma Dergisi*, 1997, sy. 110, s. 19-31; İhsan Bulut, “Turistik Potansiyeli Yönünden Yozgat İli Kaplıcaları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 1997, c. 3, sy. 2, s. 69-114; Hayati Doğanay ve Hasbi Soylu, “Deliçermik Kaplıcasının Turizm Açısından Önemi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1999, sy. 34, s. 1-18; Mehmet Zaman, Selahattin Polat ve Mustafa Özdemir, “Diyadin Kaplıcaları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2000, c. 6, sy. 4, s. 349-390; Mehmet Gürbüz ve Hüseyin Korkmaz, “Ilıca Kasabasında Sağlık (Termal) Turizmi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 36, s. 87-103; Aydın Kılıçaslan ve Duran Aydınöz, “Aydın İlinde Kaplıca Turizmi ve Özellikleri”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 37, s. 347-359; Mehmet Zaman, “Havza Kaplıcaları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 27, s. 235-257; Cemal Sevindi ve Mustafa Özdemir, “Sarmaşık Kaplıcası”, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2001, sy. 27, s. 159-173; Gözde Emekli, “Turistik Ürün Çeşitlendirilmesinde Termal Turizmin Önemi ve İzmir”, *3.Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, 2002, s. 267-286; Mehmet Gürbüz ve Ersin Kaya Sandal, “Ekinözü İçmeleri’nde Sağlık Turizmi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2003, sy. 41, s. 23-40; Mehmet Tıraş, “Haruniye Kaplıcası”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2004, sy. 43, s. 97-108; Cemal Sevindi, “Sağlarca Kaplıcasının (Siirt) Termal Turizm Potansiyeli”, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004, sy. 40, s. 14-26; Tülay Öcal, “Termal Turizm Açısından Çiftahan Kaplıcası”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Aralık 2005, s. 201-220; B. Ünal İbret, “Türkiye’de Yeni Gelişen Bir Termal Turizm Merkezi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2007, c.12, sy. 18, s. 135-164; Raziye Oban, Şevki Danacıoğlu ve Güzin Kantürk, “To Interrogate of the Thermal Tourism Areas: A Case Study of Balçova District in İzmir (Turkey)”, *5th International Conference on Geographic Information Systems*, 2008; Turhan Çetin, *Termal Turizmin Başkenti Afyonkarahisar*, Ankara: Beyazkalem Yayıncılık, 2010, 291 s.; Gülşen Akbulut, “Türkiye’de Kaplıca Turizmi ve Sorunları”, *Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 9/1, s. 35-54; Tülay Öcal, “Niğde’de Planlanan Termal Turizm Kaynaklarına Bir Örnek: Nargöl”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 24, s. 287-311; Mehmet Zaman ve Salih Birinci, “Doğu Karadeniz’de Termal Turizmin Geliştirilebileceği Yeni Bir Örnek: İkizdere Kaplıcası”, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2011, sy. 15/1, s. 405-429; Aydın İbrahimov, Selvel Özözen Kahraman, Vedat Çalışkan, F. Sarış, O. Deniz ve Z. Acar, “A Project of Health Tourism in Mount Ida: A Regional Development Suggestion”, *Kırsal Bölgelerde Ekonomik Kurum ve Yapıların Modernizasyonu, Teori ve Uygulamalar Uluslararası Kongresi*, Rostov, Rusya, 2013, s. 45-46; Cevdet Yılmaz, “Dünyada ve Türkiye’de Termal Turizmin Önemi ve Havza Kaplıcaları”, *Samsun Araştırmaları* (2.

Türkiye sıcak su kaynakları potansiyeli açısından Avrupa'da önemli bir yere sahip olmakla beraber termal turizm Anadolu'nun batısında turistik yöreler dışında çoğunluğu yöresel ölçektedir. Dünyada sağlık turizmi, SPA adı verilen güzellik ve tedavi hizmetlerini bir arada bulunduran daha farklı bir hizmete dönüşmüştür. Türkiye'de SPA hizmetleri, turizmin geliştiği kıyılarda otellerde verilmektedir. Balçova ve Afyon gibi birkaç kaplıca merkezinde SPA'lar tedavi amaçlı da kullanılmaktadır. Coğrafyacılar Türkiye'de çok sayıdaki sıcak su kaynağının ulusal ve uluslararası ölçekte turizme açılması için projeler yapmalıdır.

Akarsular, kanyonlar, çağlayanlar, kıyısındaki antik ve tarihî yapılar, su sporları açısından turizmin ilgi alanı içine girerler. Akarsuların turizmin ilgi alanı içine girmesi Türkiye'de oldukça yenidir ve ilk olarak 1990'lı yıllarda rafting sporuyla başlamıştır. 1995 yılında İsmet Akova tarafından Akdeniz Bölgesi akarsuları rafting açısından ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.³⁵ Akarsu turizmi, büyük yatırımlar gerektirmeyen, çevreye zarar vermeyen ve önemli ekonomik gelir sağlayan bir turizm çeşididir. Köprüçay'da yılda 1 milyon turist rafting yapmaktadır ve çevreye kırsal kalkınma sağlamaktadır. Çoruh nehri raftingte dünyada ilk on arasına girmiştir, Fırtına deresi, Melen çayı, İkizdere çayı, Zamantı çayı, Bekili çayı, Barhal çayı, Munzur nehri rafting açısından önemlidir. Porsuk çayı (Eskişehir), Manavgat çayı (Manavgat), Kızılırmak (Avanos), Göksu (Ağva), Yeşilirmak (Çarşamba) üzerinde yapılan tekne turları, içinden geçtikleri yerleşmelere ilgiyi artırmıştır.

Kitap), C. Yılmaz (ed.), Samsun, 2013, s. 287-306; İsmail Kervankıran ve M. Kılıç, "Yozgat İlinde Jeotermal Kaynakların Kullanımı ve Turizm Açısından Önemi", *Türkiye Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı*, 2014, s. 328-336; İbrahim Sezer, "Sağlık Turizmi Açısından Gelişmekte Olan Termal Bir Saha: Davutlar Beldesi", *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014, sy. 10, s. 171-202; İbrahim Sezer, "Doğal ve Beşerî Kaynakların Sağlık Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Giresun İli Örneği", *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi, Bildiriler*, 2014, s. 291-300; Faruk Aylar, "Orta Karadeniz'de Yeni Gelişen Bir Termal Turizm Merkezi: Gözlek Kaplıcası (Amasya)", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2014, c.19, sy. 32, s. 261-276; Zafer Başkaya, "Coğrafi Etmenler ve Termal Turizm Potansiyeli Açısından Çermik (Diyarbakır) Kaplıcalarının Değerlendirilmesi", *Turkish Studies*, 2015, c.10, sy. 6; Ersin Sandal ve Nadire Karademir, "Ilica (Kahramanmaraş) Kaplıcalarında Termal Turizm Odaklı Rekreasyon Faaliyetleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2015, sy. 64, s. 39-50; Recep Yurt, "Karabük İlinde Kaplıca Turizmi ve Sorunları (Akkaya Kaplıcası Örneği)", *Uluslararası Katılımlı Ulusal Su ve Sağlık Kongresi, Bildiriler*, Antalya, 2015; Nedim Usta ve Mehmet Zaman, "Kızılcahamam İlçesi Turizminde Termal Kaynakların Önemi", *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2015, c. 19, sy. 2, s. 187-209; Uğurcan Ayık, "Türkiye'de Alternatif Turizm Faaliyetlerinin Gelişen Bir Kolu Olarak Kaplıcalar: Tuzla İçmeler Örneği", *University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 2016, c. 15, sy. 1; Cennet Şanlı ve Hasan Kara, "Determination of Thermal Tourism Potential in Karahayıt, Denizli: A Study on Local Tourist", *International Journal of Geography and Geography Education*, 2019, sy. 40, s. 266-282; Halil İbrahim Zeybek, Faruk Aylar ve Hasan Dinçer, "Kılıçlı Cave (Kastamonu) and Its Importance for Tourism", *International Journal of Geography and Geography Education*, 2019, sy. 40, s. 363-381.

35 İsmet Akova, "Akarsu Turizmi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 393-408.

Türkiye’de içinden nehir geçen yerleşmeler için akarsu turizmi önemlidir, fakat coğrafyacıların ilgisi bu konuya yeterli olmamıştır.

Dağlar, alpinizm (dağcılık), yayla turizmi, kış sporları turizmi, klimatizm, kırsal turizm, ekoturizm gibi farklı turizm çeşitlerine olanak sağlar. Dağların Türkiye yüzölçümünde geniş alan kaplaması ve her mevsim kullanılabilen bir turizm çeşidine olanak sağlaması, Türkiye’nin en büyük turizm potansiyelini dağların sağladığını göstermektedir. Dağlar bütünüyle sağladıkları turizm çeşitleriyle “dağ turizmi” adı altında incelenebilir.³⁶ Dağların yapısal özellikleri ve iklimi alpinizmi etkilemektedir.³⁷ Fakat coğrafyacılar Türkiye dağlarını bu açıdan yeterli ölçüde incelememişlerdir. Dağlar, dağcılar dışında da insanların çok ilgisini çekmektedir ve dünya dağlarına manzara seyir terasları yapılmaktadır. Bu açıdan Türkiye dağlarında uygun seyir yerlerinin coğrafyacılar tarafından belirlenmesi gerekir.

Coğrafyacılar dağları turizm çeşitlerine göre de ele almışlardır. Bunlar arasında “yayla turizmi” önemli bir yer tutar. Turizm coğrafyası çalışmalarında alanın fizikî coğrafya bilgilerine yer vermek gerekir; çünkü yer şekillerinin oluşumu, iklim, bitki örtüsü gibi özelliklerle turizmi etkilemektedir. Yayla turizmi konusunda fizikî ve beşerî coğrafyacıların ortak yaptıkları araştırmalar bu açıdan turizmi en iyi şekilde yansıtmaktadır. 1990 lı yıllarda en fazla Doğu Karadeniz yaylalarıyla ilgili bu şekilde ortak araştırmalar yapılmıştır.³⁸ Coğrafyacılar yayla turizmini, yerleşme ve ekonomik faaliyetlere etkisi, yayla şenlikleri ve rekreasyon açısından

36 Suna Doğaner, “Dağ Turizmine Coğrafi Bir Yaklaşım: Uludağ’da Turizm”, *Coğrafya Araştırmaları, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu*, Ankara, 1991, sy. 3, s. 137-158; Abdullah Köse, “Az Tanınan Bir Dağ Turizm Bölgesi: Yedigöller-Kaçkar Dağları”, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, Erzurum, 1996, s. 49-58; İbrahim Güner, “Touristic Potential of Ağrı Dağı”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2000, c. 6, sy. 4, s. 383-390; Kemalettin Şahin ve Ali Yılmaz, “Kunduz Dağının (Vezirköprü-Samsun) Turizm Potansiyeli ve Değerlendirilmesi”, *Türkiye Dağları 1. Ulusal Sempozyumu, Bildiriler*, Kastamonu, 2002, s. 596-599; İbrahim Atalay, H. Günek ve Sabri Karadoğan, “Nemrut Dağı ve Çevresinin Doğal Ortam Özellikleri ve Turizm Potansiyeli”, *Türkiye Dağları 1. Ulusal Sempozyumu, Bildiriler*, Kastamonu, 2002, s. 352-358; Halil İbrahim Zeybek, “Akdağ’ın (Tokat) Doğal Ortam Özellikleri ve Turizm Potansiyeli”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2003, c. 8, sy. 9; Hayati Doğanay, “Ağrı Dağı ve Turistik Önemi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2003, c. 8, sy. 9; Gülşınar Akbulut, “Dağ Coğrafyasına Bir Örnek Yıldız Dağı ve Turizm Potansiyeli”, *Ulusal Coğrafya Kongresi (İ. Yalçınlar Anısına) Bildiriler*, İstanbul, 2004; Mehmet Ali Özdemir ve Z. Boyraz, “Gelişmekte Olan Bir Turizm Merkezi (Elazığ) Hazar Baba”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 13, s. 253-272; Abdullah Dinç, “İlgaz Dağı ve Çevresinin Turizm Potansiyelinin İncelenmesi”, *1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, 2012; Faruk Kaya, “Ağrı Dağı’nın Turizm Potansiyeli ve Değerlendirme Durumu”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 34, s. 217-229.

37 Suna Doğaner, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Çantay Yayınevi, 2001, 228 s.

38 Ali Fuat Doğu, M. Somuncu, İ. Çiçek, H. Tunçel ve G. Gürgen, “Kaçkar Dağında Buzul Şekilleri, Yaylalar ve Turizm”, *A.Ü Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara, 1993, sy. 2, s. 157-183; A. F. Doğu, İ. Çiçek, G. Gürgen, H. Tunçel ve M. Somuncu, “Göller (Hunut) Dağında Buzul Şekilleri Yaylalar ve Turizm”, *A.Ü Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara, 1994, sy. 3, s. 193-21.

ele almışlardır.³⁹ Çoğunlukla Karadeniz Bölgesi y aylalarında yoğunlaşan bu ça-

- 39 Emrullah Güney, “Bingöl Yaylalarının Turizm Potansiyeli ve Değerlendirilmesi”, *Coğrafya Sempozyumu, Bildiriler*, Elazığ, 1990, s. 87-93; M. Somuncu, “Rize-Ayder Yaylasında Turizm”, *A.Ü Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara, 1995, sy. 3, s. 255-274; Hakkı Yazıcı ve M. Cin, “Uzungöl Turizm Merkezinde Coğrafi Gözlemler”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1997, sy. 32, s. 57-78; Füsün Soykan Baykal, “Bozdağlar’da (Ege Bölgesi) Rekreatif Yaylacılık”, *Turizm Yıllığı 1994*, Ankara, 1997, s. 292-307; Hakkı Yazıcı, “Alternatif Turizm Merkezlerine Tipik Bir Örnek Zigana Yayla Tatil Köyü, İstanbul”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2000, sy. 35, s. 69-84; Mehmet Zaman, “Doğu Karadeniz Bölümü Geleneksel Yayla Şenliklerine Tipik Bir Örnek Kadırga Otçular Yayla Şenlikleri”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2000, sy. 35, s. 277-297; Mehmet Zaman, “Geleneksel Yayla Şenliklerinin Doğu Karadeniz Bölümü Yayla Turizminin Geliştirilmesindeki Rolü”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2001, c. 7, sy. 6; Mehmet Zaman, “Yayla Turizm Merkezlerine Bir Örnek: Hıdırnebi Yayla Kent”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2001, c. 7, sy. 6; Adem Başbüyük, Hakkı Yazıcı ve Mustafa Ertürk, “Eğriçimen Yaylasında Rekreatif Yaylacılık”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 36, s. 31-48; Ünsal Bekdemir ve Ünal Özdemir, “Doğu Karadeniz Bölümünde Gelişmekte Olan Yayla Turizm Merkezlerine Bir Örnek: Bektaş Yaylası”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2002, c. 7, sy. 7; Ünsal Bekdemir ve Halil Koca, “Giresun İlinde Gelişmekte Olan Yayla Turizminin Çevresel Etkileri”, *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu*, İzmir, 2003, s. 185-194; Gözde Emekli, “Doğa ve Yerel Kültürün Eşsiz Uyumu: Kozak (Bergama-Izmir) Yaylası ve Turistik Potansiyeli”, *Kastamonu’da Ulusal Dağlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara, 2003, s. 241-247; Mehmet Zaman, “Zigana Dağlarındaki Yaylacılık ve Yayla Turizmi”, *Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006, sy. 36, s. 181-195; Mehmet Zaman, İbrahim Fevzi Şahin ve Neşet Bayram, “Doğu Karadeniz’de Alternatif Bir Turizm Merkezi: Kümbet Yaylası”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2007, c. 12, sy. 17, s. 33-63; Emin Toroğlu ve Mehmet Gürbüz, “Andırın İlçesinde Sayfiye Yaylaları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2008, c. 13, sy. 19, s. 281-300; Ünsal Bekdemir, “Doğu Karadeniz Bölümünde Gelişmekte Olan Yayla-Dağ Turizm Faaliyetlerinin Çevresel Etkileri”, *BIES’08 Blacksea International Environmental Symposium*, Giresun, 2008, c. 2, s. 473-483; Serkan Doğanay, “Koruma Kullanma Dengesi Açısından Cami Boğazı Yaylası ve Çakırgöl Çevresinin Turistik Potansiyeline Coğrafi Bir Yaklaşım”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 22, s. 165-186; Ahmet Çavuş ve Namık Tanfer Altaş, “Trabzon’da Gelişmekte Olan Bir Turizm Merkezi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2010, c. 15 sy. 23, s. 203-222; Mehmet Zaman, *Doğu Karadeniz Kıyı Dağlarında Dağ ve Yayla Turizmi*, Erzurum, 2010; Serkan Doğanay, “Doğu Karadeniz’de Yayla Turizmi Merkezlerine Yeni Bir Örnek: Taşköprü Yaylası”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2011, c. 16, sy. 26, s. 223-240; Cumali Sarı, “Batı Toroslarda Yaylaların Fonksiyonel Değişim Süreci ve Yayla Şenlikleri”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 27, s. 242-261; Tülay Öcal, “Küreselleşmenin Kırsal Yerleşmelerden Akçatekir (Pozantı) Kasabası’nda Sürdürülebilir Yayla Turizm Potansiyeline Etkisi”, *TC DYK-2013*, 2013; Ünal Özdemir ve Şaban Çelikoğlu, “Batı Karadeniz’de Rekreatif Açıldan Giderek Önemi Artan Bir Yaylacılık Sahası: Uluyayla”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2014, c. 19, sy. 32, s. 79-100; İ. İslamoğlu, A. İmamoğlu ve G. Çavuşoğlu, “Verçenek Yaylasının Alternatif Turizmi ve Rekreatif Faaliyetlerinin Belirlenmesi”, *International Journal of Science Culture and Sport*, 2014, sy. 6, s. 271-282; Arda Bay ve Vedat Çalışkan, “Uludağ Yöresinde (Bursa) Alternatif Bir Turizm Türü Olarak Yayla Turizmi”, *Türkiye Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi, Bildiriler*, 2014, s. 839-848; Fatih Orhan, “Kırsal Turizm Çekicilikleri Yönünden Maden Köyü ve Yaylası (Şavşat)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2014, c. 19, sy. 32, s. 101-122; Muzaffer Bakırcı, “Effects of Tourism on Functional Diversification of Rural Settlements: The Case of Ayder Yayla”, *The 21th Annual Cooloquim of the International Geographical Union (IGU)*, Nagoya/Japonya, 2014, s. 45-58; İbrahim Sezer, “Doğu Karadeniz’de Gelişme Potansiyeli Yüksek Bir Yayla Turizm Merkezi”, *Doğu Coğrafya*

lışmalar diğer bölgelerde yeterli sayıda değildir.

Dağlar kış turizmi açısından da coğrafyacıların ilgi alanı olmuştur. Kış turizmine konu olan kayak merkezlerinde konaklama tesislerinin ve kayak pistlerinin yer seçimi ve kayak mevsimi coğrafi koşullarla ilgilidir. Bu konuda yayınlar da kayak merkezlerinin sayısı ile sınırlıdır. Bu konuda ilk iki yayın en eski iki kayak merkeziyle ilgilidir.⁴⁰ Kış turizmini etkileyen coğrafi etmenler (yüzey şekilleri ve iklim) ve bunu Türkiye kayak alanlarına uygulayan bir çalışma 1997’de yayınlanmıştır.⁴¹ Kış turizmi alanında diğer yapılan çalışmalar mevcut kayak alanlarını incelemekle beraber incelenmemiş kayak alanları (Erciyes, Elmadag vb.) da bulunmaktadır.⁴² Coğrafyacıların yeni bir ekonomik gelir kaynağı olacak

Dergisi, 2015, c. 20, sy. 33, s. 89-114; İbrahim Sezer, “Doğu Karadeniz’de Gelişme Potansiyeli Yüksek Bir Yayla Turizmi Merkezi: Kulakkaya Yaylası”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2015, c. 20, sy. 34, s. 89-115; Mehmet Somuncu ve Salih Ceylan, “Doğu Karadeniz Bölgesi’ndeki Yayla Turizminin Kırsal Kalkınma Bağlamında ve Yerel İşletmeler Düzeyinde Değerlendirilmesi”, *I. Avrasya Uluslararası Turizm Kongresi: Güncel Konular, Eğilimler ve Göstergeler, Bildiriler*, Konya, 2015, c. 3, s. 713-725; Tülay Öcal, *Pozantı’da (Adana) Sayfiye Yaylacılığı ve Turizm Potansiyeli*, Ankara, 2015, 281 s.; Şaban Çelikoğlu ve Evren Atış, “Rekreasyonel Dönüşüm Sürecinde Önemli Bir Yaylacılık Sahası: Gümeli Yaylaları”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2016, c. 9, sy. 42; Mehmet Akif Ceylan, “Geçmişten Günümüze Önemli Bir Sayfiye: Gölcük Gölü ve Yaylası”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2016, sy. 33, s. 179-214; İbrahim Sezer, “Paşakonağı Yaylası ve Yakın Çevresinin Coğrafi Özellikleri ile Geliştirilebilecek Turizm Olanakları Açısından İncelenmesi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 34, s. 134-146.

- 40 Hayati Doğanay, “Erzurum’da Kayak Spor Turizmi ve Başlıca Sorunları”, *Turizm Yıllığı 1987*, Ankara, 1989, s. 36-49; Suna Doğaner, “Dağ Turizmine Coğrafi Bir Yaklaşım: Uludağ’da Turizm”, *Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Araştırmaları*, Ankara, 1991, sy. 3, s. 137-158.
- 41 Suna Doğaner, “Türkiye’nin Dağlık Alanlarında Kış Turizmini Etkileyen Coğrafi Etmenler”, *LÜ Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1997, sy. 5, s. 19-44.
- 42 Hayati Doğanay ve Serhat Zaman, “Antalya’da Az Tanınan Bir Kış Turizm Merkezi: Saklıkent”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2002, c. 7, sy. 12; İbrahim Fevzi Şahin ve Hakkı Yazıcı, “Coğrafi Bir Tanıtım: Erzincan Yıldırım Akbulut Kayak Turizm Merkezi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2004, c. 9, sy. 12; Faruk Kaya ve Sinan Kocaman, “Turizm Coğrafyası Açısından Bir Araştırma Eleşkirt Güneykaya Kayak Merkezi’nin Kış Turizm Potansiyelinin Sürdürülebilir Yöresel Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi”, *EKEV Akademi Dergisi*, İstanbul, 2004, sy. 40, s. 299-316; Zeki Boyraz ve M. Ali Özdemir, “Gelişmekte Olan Bir Kış Turizm Merkezi (Elazığ) Hazarababa”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2005, c. 10, s. 13; B. Ünal İbret, “İlgaz Dağları’nda Kış Turizmi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2005, sy. 44, Hayati Doğanay ve Serkan Doğanay, “Palandöken Dağı’nın Kış Turizm Potansiyeli ve Değerlendirilmesindeki Yeni Gelişmeler”, *Ulusal Coğrafya Kongresi*, 2005, s. 151-166; Muhammet Kaçmaz, “Gelişmekte Olan Bir Kış Turizm Merkezi İzmit-Kartepe”, *Ulusal Coğrafya Kongresi*, İstanbul, 2005; Salih Ceylan, “Davraz Dağı’nda (Isparta) Kış Turizmi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2009, c. 14, sy. 22, A. Aytac, S. Aytac, S. Çağlak, E. Bozdağ ve C. Çiftçi, “Karacadağ’da (Şanlıurfa/Diyarbakır) Kış Turizmi Potansiyelini Etkileyen Fizikî Coğrafya Etmenleri”, *Turkish Studies*, 2014, c. 9, sy. 5, s. 293-305; Aykut Camcı, Salih Birinci ve Çağlar Kıvanç Kaymaz, “Sivas’ta Yeni Bir Destinasyon Alanı: Yıldızdağı (Sivas) Kış Sporları Merkezi”, *I. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Sempozyumu*, Kastamonu, 2015, c. 1, Salih Birinci ve Çağlar Kıvanç Kaymaz, “Gelişmekte Olan Bir Spor ve Kış Turizm Merkezinin

olan kış turizminin başlamadığı diğer dağları coğrafi açıdan inceleyerek uygun yamaçları belirlemesi gerekir. Dağlık alanlar insan sağlığı açısından uygun yerler olarak görülmektedir. Bu açıdan dağlara yönelme sağlık turizminin bir kolu olan klimatizmin (iklim tedavisi) ilgi alanı içine girmektedir. Coğrafyacılar klimatizm konusunda yayın yapmamış olmakla beraber turizm ve iklim arasındaki ilişkiyi inceleyen yayınlar yapmışlardır.⁴³

Dünya’da en çok ilgi gören turizm alanları, peribacası, traverten, mağara, kanyon, volkan vb. yer şekillerinin bulunduğu alanlardır. Belgesellerin yer şekillerine geniş yer vermesi bu alanlara olan ilgiyi artırmıştır. Yer şekilleri, mağara turizmi, volkan turizmi, kanyon turizmi gibi isimlerle turizmde yer alsada da turizmde bütün olarak “jeomorfoturizm” olarak adlandırılması Dünyada ve Türkiye’de yenidir. İlk olarak “jeoturizm” kavramı ortaya çıkmış ve yer şekilleri, fosiller, kayaçlar ve minerallerle birlikte bu turizm çeşidi içinde yer almıştır. Fakat coğrafyacılar yer şekillerini jeolojik turizmden ayırarak jeomorfolojik turizm kavramını ortaya atmıştır. Günümüzde jeoparklar içinde jeolojik turizm ve jeomorfolojik turizm bir arada yapılmaktadır.

Türkiye’de yer şekillerinin turizm açısından incelenmesi konusunda ilk yayınlar 1995 yılına aittir.⁴⁴ Türkiye’nin jeomorfoturizm açısından çok zengin ve önemli

Sürdürülebilir Yönetimi”, *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2015.; Namık Tanfer Altaş, Ahmet Çavuş ve Nilgün Zaman, “Türkiye’nin Kış Turizm Koridorunda Yeni Bir Kış Turizm Merkezi: Konaklı”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2015, sy. 31, s. 345-365; Mucip Demir ve Mete Alım, “Sankamış Bayraktepe (Cıbiltepe) Kış Sporları ve Turizm Merkezine Ait Coğrafi Bir Değerlendirme”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 33, s. 241-275; Y. Kadioğlu, “Samsun’da Yöresel Öneme Sahip Bir Kış Turizm Merkezi: Akdağ (Ladik)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 7.

43 Recep Yurt, “Altındere Milli Parkı’nın İklim Özelliklerinin Turizm Yönünden İncelenmesi”, *Akademik Çerçeve Dergisi*, 1994, sy. 3 s. 74-83; Yüksel Güçlü, “Sinop-Ordu Kuşağında İklim Konforu ve Deniz Turizmi Mevsimini İklim Koşullarına Göre Belirlenmesi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2010, c. 15, sy. 23, s. 119-144; T. Cengiz, Cengiz Akbulak, Vedat Çalışkan ve A. Kelkit, “Climate Comfortable for Tourism: A Case Study of Canakkale”, *Third International Conference on Water Observation and Information System for Decision Support*, Ohrid, 2008, s. 11-20; Kemalettin Şahin, “The Impact of Climatic on 3S Tourism in Samsun, Turkey: The Summer 2008 Experience”, *International Journal of Human Sciences*, 2010, sy. 7/1, s. 748-765; Hasan Kara, N. Bilgen ve D. Acar, “Effects of Global Warming on the Tourism Sector in Turkey”, *International Burch Universty, Second International Symposium on Sustainable Development (ISSD’10), Economy and Management*, 2010, s. 571-579; Mehmet Somuncu, “İklim Değişikliğinin Dünya ve Türkiye Turizmüne Etkileri”, *Küresel İklim Değişikliği ve Etkileri*, M. Somuncu (ed.), Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayını, 2016, s. 157-182; Gülşen Kum ve Barbaros Gönençgil, “Türkiye’nin Güneybatı Kıyılarında Turizm İklim Konforu”, *Gaziantep University, Journal of Social Sciences*, 2018, c. 17, sy. 1, s. 70-87.

44 Suna Doğaner, “Peribacalarının Turizm Bakımından Önemi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1995, sy. 30, s. 25-40; Ali Uzun, “Gelincikburnu ve Yakın Çevresindeki Jeomorfolojik Şekillerin Turizm Açısından Önemi Ayancık - Sinop”, *Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1995, sy. 4/1.

yer şekilleri bulunmasına rağmen bu konudaki yayınlar Türkiye'nin zenginliğini yansıtmaya kadar çok değildir.⁴⁵

- 45 Orhan Gürbüz, "Turizm Coğrafyası Açısından Nemrut Kalderası", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 255-266; Suna Doğaner, "Importance of Fairy Chimneys (Earth Pillars) in Tourism", *İ.Ü.Review*, İstanbul, 1996, sy. 3, s. 39- 58; Suna Doğaner, "Anadolu'nun Coğrafi Mirası: Pamukkale", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1996, sy. 31, s. 7-38; Suna Doğaner, "A Heritage of Anatolia: Pamukkale", *İ.Ü.Review*, İstanbul, 1997, sy. 4, s. 99-116; Kenan Arınç; *Korunup Değerlendirilmesi Gereken Bir Doğa Harikası Nemrut Yanardağı (Bitlis)*, Bitlis, 1997; Sabri Karadoğan, "Karapınar ve Çevresindeki Farklı Jeomorfolojik Yerçekillerinin Özellikleri ve Turizm Potansiyelleri", *Karapınar Sempozyumu Bildiriler*, 2000, s. 339-358; O. Deniz, A. F. Doğu, M. Z. Yıldız, H. Saraçoğlu ve G. Kaerimov, "Süphan Dağı'nda Buzul Morfolojisi ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi", *I.Ulusal Coğrafya Çalışmaları Sempozyumu*, Van, 2003, c. 1, sy. 1, s. 113-126; Gülpınar Akbulut, "A Suggested Geopark Site: Gypsum Karst Topography Between Sivas-Zara", *Natural Environment and Culture in Mediterranean Region II*, R. Efe, M. Öztürk ve İ. Atalay (eds.), 2011, s. 137-148; Farış Karahan, İbrahim Kopar, Tuba Orhan ve Egemen Çakır, "The Geopark Potential of Tortum Valley (Erzurum-Turkey) and its Surroundings", *Natural Environment and Culture in Mediterranean Region II*, R. Efe, M. Öztürk ve İ. Atalay (eds.), 2011, s. 395-406; Deniz Ekinci ve Suna Doğaner, "Jeomorfoturizm Açısından Simav (Yeniköy) Peribacaları", *III.Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu, Bildiriler*, Antakya, 2012, s. 395-410; Gülpınar Akbulut ve Kamile Güllüm, "A Suggested Geopark Site Cappadocia", *Balkan Ecology*, 2012,; Gülpınar Akbulut, "Ardahan-Kars-Ağrı-Iğdır İllerinin Jeoturizm Potansiyeli", *I.Uluslararası Iğdır Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, 2013, s. 250-278; Sümevra Kurt ve Deniz Ekinci, "Erdek Körfezi Kuzey Kıyılarındaki Jeomorfoturizm Özellikleri", *GEOMED 2013*, 2013, s. 450-460; Deniz Ekinci ve Suna Doğaner, "Assessment of Geomorphosites in the Celil Gorge (Cihanbeyli Plateau)", *International Journal of Humanities, Social Sciences and Education*, c. 1, sy. 12, s. 83-91; Gülpınar Akbulut, "Volcano Tourism in Turkey", *Volcanic Tourist Destinations Geoheritage Geoparks and Geotourism*, Springer, 2014, s. 89-102; Gülpınar Akbulut ve Ömer Ünsal, "The Geopark Potential of Dipsiz Creek Valley (Akçadağ/Malatya)", *The Science and Education at the Beginning of the 21.Century in Turkey*, Emin Atasoy (ed.), Sofia, 2014; Gülpınar Akbulut, "Önerilen Levent Vadisi Jeoparkında Jeositler", *Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014, c. 38, sy. 1,; Adnan Alkan, "Potansiyel Bir Jeoturizm Alanı: Van Gölü Batısı", *Türkiye Coğrafyacılar Derneği, Uluslararası Coğrafya Kongresi*, Ankara, 2015; Kıvanç Çağlar Kaymaz ve Emre Özşahin, "Hatay İlinin Potansiyel Jeomorfositlerinin Turizm Açısından Değerlendirilmesi", *IV.Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu*, 2015; Çağlar Kıvanç Kaymaz ve Emre Özşahin, "Potansiyel Bir Jeomorfositin Planlanması: Yunushanı Sivri Doruklu Lapy Kompleksleri Örneği (Altınözü/Hatay)", *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı*, 2015, s. 605-615; Funda Varnacı Uzun ve Mehmet Somuncu, "Evaluation of the Sustainability of Tourism in Ihlara Valley and Suggestions", *European Journal of Sustainable Development*, 2015, sy. 4/2, s. 165-174; Suna Doğaner ve Deniz Ekinci, "Unique Spit: Kızkumu (Marmaris/Turkey)", *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJRM)*, 2016, c. 2, sy. 6, s. 35-49; Bilgin Ünal İbret ve Emin Cansız, "Kanyon Turizmi ve Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi Gereken Bir Yöre: Küre Erzizlerdere-Karacehennem Kanyonu", *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2016, sy. 34, s.107-117; Mehmet Deniz ve Selahattin Polat, "Some Travertine Areas in Turkey: As a Touristic Attraction", *The 4.th International Geography Symposium*, GEOMED, 2016, s. 413-426; Tahsin Tapur ve Recep Bozyiğit, "Konya İli Obruklarının Turizm Potansiyeli", *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2016, sy. 34, s. 253-267; Gülpınar Akbulut, "Geotourism in Turkey", *Alternative Tourism in Turkey*, Istvan Egresi (ed.), Springer, 2016, s. 87-107; Gülpınar Akbulut Özbay, Nazire Erdem Özgen, Emrah Ayaz ve Fatih Ocak, "Yeni Bir Jeoturizm Sahası: Emirhan

Türkiye’de mağaralar ilk olarak sportif turizme açılmış, aydınlatılarak mekânsal düzenlemelerinin yapılması ve yer şekli olarak doğal oluşumlarının gezilmesi 1965 yılında Akdeniz Bölgesi mağaralarında olmuştur. Mağaraların yer şekli olarak gezilmesi günümüz terminolojisiyle jeomorfoturizmin ilgi alanıdır, fakat mağaralar ilk olarak “mağara turizmi” içinde yer almıştır. Fizikî coğrafyacıların, mağaraları oluşum bakımından da incelemesinin mağara turizmine büyük katkıları olmuştur. 1980 yılından itibaren MTA’da görev yapan coğrafyacılar Türkiye mağaralarını inceleyerek haritalarını çizmişlerdir. Türkiye’de yeterli olmasa da çok sayıda mağaranın turizme açılmasıyla, mağara turizmi konusunda coğrafyacıların yayınları da artmıştır.⁴⁶

-
- Kayahkları (Sivas), *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017, sy. 18, s. 77-93; Ahmet Serdar Aytaç, Esennur Bozdağ, Ahmet Şahap ve Mehmet Özcanlı, “Jeoturizm Açısından Potansiyel Bir Alan: Nemrut Dağı Milli Parkı, Adıyaman”, 3. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Sempozyumu*, Bıçkek, 2017.; Selahattin Polat ve Mehmet Deniz, “Taşyaran (İmren) Vadisinde Yatak Çukurları ve Turizm Potansiyeli (Uşak)”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2017, sy. 35, s. 204-217.
- 46 İhsan Bulut, Hayati Doğanay ve Mustafa Girgin, “Balıca Mağarasının Turistik Önemi”, *15. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı*, Ankara, 1998, c. 1, s. 10-26; Zerrin Karakuzulu, “Cehennemagzı Mağaralarının Turizm Coğrafyası Açısından Önemi”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2002, c. 2.; Ünal Özdemir, “Mencilis Mağarası”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2005, c. 10, sy. 13, s. 135-150; Mustafa Taner Şengün, “Ölbe Kanyonu ve Deve Mağarasının (Harput/Elazığ) Jeomorfolojik Özellikleri, Oluşumu ve Turistik Potansiyeli”, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları (DAUM) Dergisi*, 2006, sy. 4/2, s. 10-16; Salih Ceylan ve Hilmi Demirkaya, “Dim Mağarasının (Gilindire) Kaynak Değerleri, Turizmde Kullanımı ve Sürdürülebilirliği”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2006, c. 11, sy. 15, s. 199-222; Salih Ceylan, “Zeyintışı Mağarası (Serik/Antalya)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2007, c. 12, sy. 17, s. 223-241; Ramazan Sever, “Polat Mağarası ve Turizm Potansiyeli”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2008, c. 13, sy. 19, 251-266; Abdullah Soykan, Recep Efe, Süleyman Sönmez ve İsa Cürebal, “Balıkesir İlinin Mağara Turizm Potansiyeli”, 3. *Ulusal Balıkesir Turizm Kongresi, Bildiriler Kitabı*, 2008, s. 393-400; Erdal Akpınar, “Gökgöl Mağarası ve Turizm Potansiyeli”, *e-Turkish Studies*, 2009, c. 4, s. 1621-1641; Cemali Sarı, “Ornitho - Tourism and Antalya”, *GeoMed 2010 The 2 nd International Geography Symposium*, Bildiriler, 2010, s. 266-266; Mehmet Zaman, İbrahim Fevzi Şahin ve Salih Birinci, “Çal Mağarası (Düzköy/Trabzon) ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli Açısından Önemi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2011, c. 6, sy. 26, s. 1-23; Cemali Sarı, Raziye Oban ve Ali Erdoğan, “Ornitho - Tourism And Antalya”, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2011, s. 165-172; Cemali Sarı, “Mağara Turizmi ve Antalya Mağaralarının Turizm Potansiyeli”, *II. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, Antalya, 2012, s. 621-647; Tülay Öcal, “Zindan Mağarasının Doğal Mirası ve Turizm Potansiyeli”, *EKEV Akademi Dergisi*, 2012, c. 16, sy. 52.; Tülay Öcal, “Çamlık Mağaraları ve Turizm Potansiyeli”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 28, s. 423-443; Emre Özşahin ve Çağlar Kıvanç Kaymaz, “Gilindire (Aynalgöl) Mağarasının Turizm Potansiyeli (Aydıncık/Mersin)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2014, c. 19, sy. 31, s. 145-166; Şaban Çelikoğlu ve Evren Atış, “Gürcüoluk Mağarası ve Turizm Potansiyeli”, *Journal of International Social Research*, 2015, sy. 8/41.; Salih Birinci ve Mehmet Zaman, “Çımağıl Mağarası (Bayburt) ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli”, *Turkish Studies*, 2016, c. 11, sy. 2, s. 241-258; Ünal Bekdemir ve İbrahim Sezer, “Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkının Coğrafi Özellikleri ile Eko Turizm Olanaklarının Değerlendirilmesi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 36.; Kaan Kapan ve Ayşe Nur Timor, “Antalya’da Mağara Turizmi”, *FUTOURISM*, 2017, c. 1, sy. 1, s. 242-250; Faruk Aylar, Halil İbrahim Zeybek, “Medil (Köklü)

Ekoturizm, doğal kaynakları güvence altına alan ve yerli halka ekonomik destek sağlayan doğal ve kültürel bütünlükleri koruyan bir yaklaşımdır. Diğer bir anlam olarak da doğada yapılan tüm turizm çeşitlerini kapsamaktadır. Coğrafyacılar da ekoturizmi, turizm çeşidi olarak değerlendirmiş ve yayınlar yapmışlardır.⁴⁷

Mağarası (Azdavay-Kastamonu) ve Turizm Açısından Önemi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2019, c. 24, sy. 41, s. 15-38.

- 47 Abdullah Soykan, “Dursunbey ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli”, *Balıkesir 2005 Sempozyumu*, 2004.; Abdullah Soykan ve Yılmaz Arı, “Kazdağı Milli Parkında Eko Turizm Klavuzu Eğitimi”, *1.Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, Bildiriler*, 2004.; Yılmaz Arı ve Abdullah Soykan, “Eco-tourism and Local Communities at Kazdağı National Park, Turkey”, *The 30th International Geographical Congress*, 16-20 August, 2004, Glasgow, B. Britanya; Hüseyin Turoğlu ve Hasan Özdemir, “Bartın İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2005, c. 10, sy. 13, s. 97-116; Abdullah Soykan, “The Importance of Ecotourism for Natural Park Kazdağı (İda Mountain-Turkey)”, *The 4rd Romania-Turkey Geographical Academic Seminar*, 2-11 Galati, Romania, 2006.; Ramazan Sever ve Ünsal Bekdemir, “Eko-Turizm Açısından Karagöl-Sahara Milli Parkı (Artvin-Şavşat)”, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Erzurum, 2007, c. 7, sy. 39.; Recep Efe, Süleyman Sönmez, İsa Cürebal ve Abdullah Soykan, “Ecotourism Potential of Kapıdağ Peninsula (NW Turkey)”, *Management and Education*, 2007, sy. 3, s. 190-200; Orhan Deniz, “Van Gölü Güney Kıyılarındaki Ekoturizm (Mavi Tur) Amaçlı Değerlendirme Olanakları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2008, c. 13, sy. 20, s. 183-194; Sabri Karadoğan ve A.Yıldırım, “Mardin-Midyat Platosunun Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi”, *TUCAUM-V- Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Bildiriler*, 2008, s. 439-450; Mehmet Zaman, “Fırtına Deresi Havzası ve Kaçkar Dağları Milli Parkının Ekoturizm Potansiyeli Çeşitlendirilmesi ve Gelişme Olanakları”, *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2008, sy. 41, s. 173 - 201; Özlem Sertkaya Doğan, “Ecotourism Activities in Turkey and The Example of Kirazlı Village (Kuşadası/Aydın)”, *Management and Education Journal*, 2009, s. 45-48; H. Özcan, Cengiz Akbulak, A. Kelkit, M. Tosunoğlu ve I. Uysal, “Ecotourism Potential and Management of Kavak Delta”, *Journal of Coastal Research*, 2009, c. 25, sy. 3, s. 781-787; Saliha Koday ve Şaban Çelikoğlu, “Ekoturizm Açısından Bir İnceleme Aksu Çayı Şelaleleri-Bartın”, *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009, sy. 43, s. 131 -146; Gözde Emekli ve R. İlhan, “Bozdoğan ve Yakın Çevresinde Turizm: Bozdoğan’da Ekoturizm Güzergâhları”, *Bozdoğan Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 2009, s. 83-96; Vedat Çalışkan ve M. Tosunoğlu, “Assesment of Çardak Lagoon For Ecotourism in Northwest Turkey”, *Journal of Balkan Ecology*, 2010, sy. 4, s. 341-354; Okan Yaşar, “Meriç Deltası ve Çevresinin Eko Turizm Potansiyeli”, *I. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, Nevşehir, 2010, s. 857-883; Mesut Doğan, “Mengen ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi”, *I.Ü Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 22, s. 14-26; Emin Atasoy ve Raziye Oban, “Ecotourism and Environment Education”, *Management and Education*, 2011, c. 7/3, s. 131-138; Faruk Alaeddinoğlu, A. S. Can ve E. Yılmaz, *Van Gölü Havzası Batı Kesiminde Ekoturizm Potansiyel Kaynakların Derecelendirilmesi ve Turist Profiline Belirlenmesi*, Ankara: Elvan Yayınları, 2011; Abdullah Dinç, N. Kocan ve M. Sezgin, “Orta Havzası’nın (Çankırı) Coğrafi Potansiyelinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi”, *II. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi, Bildiri Kitabı*, Antalya: Detay Yayıncılık, 2012.; Çağlar Kıvanç Kaymaz ve Emre Özşahin, “Hatay İlinin Potansiyel Eko Turizm Alanlarının Coğrafi Açısından Değerlendirilmesi”, *II.Doğu Akdeniz Sempozyumu*, Bildiriler, 2013, s. 161-179; Cemal Sevindi, “Ekoturizm ve Kuş Gözlemciliği Açısından Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti Arpaçay- Kars”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 61, s. 63 -76; Nadire Karademir,

Bitki örtüsü turizmin en önemli çekiciliğidir. Coğrafyacılar bölgesel çalışmalarında bitki örtüsü ve turizm ilişkisine yer vermiş olmalarına rağmen bitki örtüsünü “orman turizmi” şeklinde ele alan yayınlar az sayıdadır.⁴⁸ Türkiye’de av turizmi sınırlı olarak yapılmaktadır bu konu sadece Antalya yöresinde incelenmiştir⁴⁹

Kültür turizminin ilgi alanı çok geniştir ve tematik olarak alt guruplara ayrılır. Bunlar paleolitik turizm, neolitik turizm, arkeolojik turizm, tarihsel turizm, askeri turizm, inanç turizmi, gastronomi turizmi vb.dir. Kültür turizminin coğrafya ile ilişkisi kültürel mekânla ilgilidir. Coğrafya, kültürel kaynakların mekânsal dağılımı ve kullanımını ortaya koyar. Türkiye’de kültürel kaynakları içeren turlar kültür

Ersin Kaya Sandal ve Mehmet Tıraş, “Kahramanmaraş’ın Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi”, *3rd International Geography Symposium-GEOMED 2013 Proceedings*, Antalya, 2013, s. 429-449; M. A. Özdemir ve Sevgi Dönmez Tatar, “Işıklı Gölünde Ekoturizm Alternatifleri”, *III. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu, Bildiriler*, 2013, s. 544-556; Fatih Arslan, Vedat Çalışkan ve Selver Özözen Kahraman, “Selçuk İlçesi Sulak Alanlarında İnsan Çevre Etkileşimi ve Ekoturizm Potansiyeli”, *TCDYK-2014, Bildiriler*, 2014, s. 849-858; Mehmet Ali Özdemir ve S. Tatar Dönmez, “Ecotourism Management Plan for Işıklı Gölü Lake (Çivril-Denizli)”, *Eighteen Tourism Environment and Ecology in the Mediterranean Region*, 2014; Ünsal Bekdemir ve S. Elmacı, “Giresun İlinin Eko-Turizm Potansiyeli ve Değerlendirme Olanakları”, *Giresun Üniversitesi SBE Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Giresun, 2014; Ünsal Bekdemir ve Süleyman Elmacı, “Giresun İlinde Eko-Turizm Potansiyeli ve Değerlendirme Olanakları”, *Giresun Üniversitesi, SBE Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Karadeniz Özel Sayısı, 2014, yıl 6; Mehmet Somuncu, “Ekoturizm”, *Turizm ve Tanıtım*, A. Altun (ed.), 2014, Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, Erzurum, sy. 8, s. 1-19; İbrahim Sezer ve Eren Şenol, “İnece Köyünün (Giresun-Bulancağ) Ekoturizm Potansiyeli”, *Türkiye Coğrafyacılar Derneği III. Uluslararası Coğrafya Kongresi, Bildiri Kitabı*, Ankara, 2015; İbrahim Sezer, “Koç Kayası Tabiat Parkı’nın Ekoturizm Olanakları Açısından Değerlendirilmesi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 2015, sy. 12, s. 171-206; Baştürk Kaya, Mesut Şimşek ve Ayhan Akış, “Altınbeşik Mağarası Milli Parkının (İbradı/Antalya) Fiziki Coğrafya Özellikleri ve Ekoturizm Potansiyeli”, *Turkish Studies*, 2015, c. 10, sy. 2, s. 521-544; Faruk Alaeddinoğlu, “Van Gölü Güneydoğusunda Jeomorfolojik Özellikleri ve Ekoturizm”, *Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016, sy. 6-2, s. 291-310; İbrahim Sezer ve Ünsal Bekdemir, “Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkının Coğrafi Özellikleri ile Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2016, c. 21, sy. 36, s. 43-78; Faruk Alaeddinoğlu, N. Aşın ve Erkan Yılmaz, “Van Gölü Güneydoğusunun Jeomorfolojik Özellikleri ve Ekoturizm”, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016, c.6, s. 291-310; Erol Şenol ve İbrahim Sezer, *İnece Köyünün (Giresun-Bulancağ) Ekoturizm Potansiyeli*, Nobel Bilimsel Eserler, 2016, 196 s.; A. Gülhan, A. Mehmet, A. Çelik, Ali Ekber Gülersoy ve N. Gümüş, “Cehennem Deresi Kanyonunun (Ardanuç/Artvin) Ekoturizm Potansiyeli”, *Turkish Studies*, 2017, 3/12, s. 309-340; Mustafa Ertürk ve G. Gökdemir, “Dim Çayı Vadisinin Ekoturizm Potansiyeli”, *Batı Asya Turizm Araştırmaları Kongresi*, Ankara, 2017, s. 27-28.

48 Kemalettin Şahin ve Ali Yılmaz, “Kunduz Ormanlarının Turizm Potansiyeli ve Değerlendirilmesi”, *Türkiye Dağları I. Ulusal Sempozyumu, Bildiriler*, 2002.

49 Cemali Sarı, “Antalya’nın Av Turizm Potansiyeli”, *I. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi, Nevşehir, Bildiriler*, 2010, s. 154-170.

turizmi şeklinde pazarlanır. Coğrafyacılar da bu konuyu genel olarak kültür turizmi adı altında incelemiştir.⁵⁰

- 50 Gözde Emekli, "Son Yılların Parlayan Yıldızı Kültürel Turizm ve İzmir İli", *First Tourism Congress of Mediterranean Countries, Bildiriler*, Antalya, 2002, s. 196-205; a.mlf., "İzmir'de Kültürel Turizmde Müzelerin Önemi", *Türkiye Turizmini Araştırma Enstitüsü, Bildiriler Kitabı*, İzmir, 2003, s. 185-198; a.mlf., "Bergama ve Selçuk'un İzmir'in Kültürel Turizmde Yeri", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 2003, sy. 12/1, s. 39-50; Alpaslan Aliagaoglu, "Sosyo-Kültürel Miras Turizmi ve Türkiye'den Örnekler", *Coğrafi Bilimler Dergisi (TÜCAUM)*, Ankara, 2004, c. 2, sy. 2.; Gözde Emekli, "Avrupa Birliği'nde Turizm Politikaları ve Türkiye'de Kültürel Turizm", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 2005, sy. 14, s. 99-107; a.mlf., "İzmir Kültürel Turizmde Yeni Bir Merkez: Ödemiş Kültürel Mirasının Kültürel Turizm Açısından Değerlendirilmesi", *II. Balıkesir Turizm Kongresi, Balıkesir Bildiriler*, 2006, s. 103-114; Veysi Günel, "Mardin İli'nde Kültürel Turizm Potansiyeli", *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2005, sy. 11, s. 91-122; Vedat Çalışkan ve Aydın İbrahimov, "A New Factor for the Touristic Potential of Çanakkale: White Russian in Gallipoli", *International Çanakkale Congress*, 2006, s. 425-434; Gözde Emekli, "Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 2006, c. 15, sy. 1-2, s. 51-59; Gözde Emekli ve Füsün Soykan, "Prospects Rural Cultural Tourism in Turkey: Case Study of Karaburun", *GEOMED 2007 International Symposium on Geography*, 2007, s. 347-362; Adnan Semenderoğlu ve Raziye Oban, "Şirince'de Kültürel Turizmin Gelişimi", *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007, sy. 22, s. 174-184; Faruk Alaeddinoğlu ve M. Z. Yıldız, "Silvan'da Geliştirilebilir Bir Turizm Çeşidi: Kültür Turizmi", *Uluslararası Silvan Tarihi Sempozyumu*, 2008, s. 1-10; Veysi Günel, Faruk Alaeddinoğlu ve M. S. Şahinalp, "Türkiye'ye Yönelik Kültürel Turizm Turları ve Başlıca Güzergâhlar", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009, c. 8, sy. 1, s. 275-298; Faruk Alaeddinoğlu ve A. S. Can, "Perception and marketing Problems in Turkish Cultural Tourism", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2009, s. 127-142; Vedat Çalışkan, "Examining Cultural Tourism Attractions for Foreign Visitors: The Case of Camel Wrestling in Selçuk (Ephesus)", *TURIZAM, International Scientific Journal, University of Novisad*, 2009, c. 14, s. 22-40; Raziye Oban Çakıcıoğlu ve R. S. Seferov, "Cultural Heritage of İzmir (Turkey) in Terms of Tourism", *Azerbaycan Coğrafya Cemiyetinin Eserleri, AMEA*, 2009, c. 14, s. 289-293; Seçkin Eser, Taner Dalgın ve Hüseyin Çeken, "Sürdürülebilir Kültür Turizmi: Efes Örneği", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 2010, c. 19, sy. 2.; Gülpınar Akbulut ve Eyüp Artvinli, "Effects of Railway Museums on Cultural Tourism", *Procedia Social and Behavioural Sciences*, 2011, sayfa no?; Ünal Özdemir, "Safranbolu'nun Kültürel Miras Kaynakları ve Korunması", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2011, c. 16, sy. 26.; Raziye Oban ve Emin Atasoy, "The Importance of Church Graves in Terms of Cultural Tourism: A Case Study from Buca (İzmir)", *Management and Education*, 2011, c. 7/3, s. 24-31; İlkay Südaş, Füsün Baykal, Gözde Emekli ve Theano S. Terkenli, "Cross-Border Cooperation in Cultural Tourism: Ayvalık (Turkey) and Mytiline (Greece)", *Transforming and Managing Destinations*, A. Kagermeier ve J. Saarinen (eds.), Mannheim, 2012, c. 7, s. 329-344; İbrahim Sezer, "Kültürel Turizm Bakımından Dikkat Çeken Mekanlardan Birisi: 'Uygurluklar Kenti' Milas (Mylasa) ve Çevresi", *2. Ulusal Kırsal Turizm Sempozyumu, Bildiriler*, 2012, s. 365-392; İbrahim Sezer ve Eren Şenol, "Tarihsel ve Kültürel Öğelerin Turistik Amaçlarla Değerlendirilmesi: Akçaabat Kenti Örneği", *Dünden Bugüne Akçaabat Sempozyumu, Bildiriler*, 2013, s. 607-622; Gözde Emekli, "Kültür Mirasının Turizm Aracılığı İle Değerlendirilmesi: Kültürel Turizm ve Türkiye", *Prof. Dr. İlhan Kaya'ya Armağan*, İzmir, 2013, s. 655- 666; Zeki Koday, Leman Albayrak ve Çağlar Kıvanç Kaymaz, "Kültürel ve Tarihsel Değerlerin Miras Turizmi ve Sürdürülebilir Kalkınma kapsamında Değerlendirilmesi: Ardanuç Örneği", *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi, Bildiri Kitabı*, Gümüşhane, 2015, s. 607-617; Serkan Doğanay ve Gülşah Doğanay, "Doğu Karadeniz'in Kültürel Miras Kaynaklarına Yeni Bir Örnek Santa", *TÜCAUM*

Türkiye'nin inanç turizmi açısından potansiyeli nedeniyle coğrafyacılar inanç turizmini kültür turizminden ayrı olarak incelemişlerdir.⁵¹ Türkiye'de inanç turizmi Efes, Sümela Manastırı ve Mevlâna turlarında yoğunlaşmıştır. Fakat özellikle İstanbul, Mardin, Diyarbakır ve Siirt inanç turizmi açısından önemlidir. Coğrafyacıların bu konuda çok fazla araştırmalar yapması gerekmektedir. Kültür turizminin alt guruplarında "arkeolojik turizm", kültür turizmi içinde en önemli yere sahiptir fakat bu konuda sadece iki araştırma yayımlanmıştır.⁵² I. Dünya Savaşı

Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Ankara, 2016, s. 487-498; Seyfullah Gül ve Ali Yılmaz, "Vezirköprü Yöresi Kültür Turizmi Potansiyelinin Analitik Hiyerarşi Yöntemi ile Belirlenmesi ve Swot Ölçütlerinin Temel Kültür Turizmi Kriterleriyle Olan İlişkisi", *The Studies of Ottoman Domain*, 2016, c. 6, sy. 11, s. 43-63; Mehmet Somuncu, "Tourism and the Commodification of Cultural Heritage in the Eastern Black Sea Mountains, Turkey", *Sustainable Mountain Regions: Challenges and Perspectives in Southeastern Europe*, B. Koulov ve G. Zhelezov (eds.), Springer, 2016, London-New York, s. 243-255; Salih Birinci, Çağlar Kıvanç Kaymaz ve Aykut Camcı, "Kültür Turizmi Açısından Harran İlçe Merkezi ve Geleneksel Kubbe Meskenleri (Şanlıurfa)", *Turkish Studies*, 2017, c. 12, sy. 3; Ayhan Akış, "Kültür Turizminin Kentsel Gelişmeye Etkisi: Konya/ Türkiye Örneği", *Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 37, s. 19-25; Recep Aksu, *Diyarbakır ve Çevresinde Kültürel Miras ve Turizm*, Akademisyen Kitabevi, 2019, 348 s.

- 51 Mehmet Zaman, "Türkiye'nin Önemli İnanç Turizm Merkezlerinden Biri Sumela Meryemana Manastırı", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Erzurum, 2005, c. 6, sy. 2; Mehmet Zaman, "Trabzon İlindeki Kutsal Mekanların İnanç Turizmi Açısından Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Erzurum, 2005, c. 5, sy. 35, s. 149-189; Tahsin Tapur, "Konya İlinde Kültür ve İnanç Turizmi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2009, c. 2 sy. 9; Nurettin Özgen, "Siirt'in İnanç Turizmi Mekanları: Ziyaret (Veysel Karâni) ve Tillo (Aydınlar) Örnekleri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2012, c. 17, sy. 27, s. 251-272; Ahmet Çavuş, "İnanç Turizmiyle Gelişmekte Olan Haçka Yaylası", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2012, c. 17, sy. 28, s. 215-229; Emre Özşahin, "İnanç Turizmi ve Jeomorfoloji İlişkisine Bir Örnek: Mekke (Suudi Arabistan)", *Akademik Bakış Dergisi*, 2012, sy. 32, s. 1-20; Halil Koca ve Ayşe Akkurt, "Zile İlçesi Ziyaret Yerlerinin İnanç Turizmi Açısından Değerlendirilmesi", *Atatürk Üniversitesi, 1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, Erzurum, 2012.; Bayram Çetin ve Çağlar Kıvanç Kaymaz, "İnanç Turizminde Mağaralar: Türkiye'deki Ashab-ı Kehf Mağaraları (İzmir, Mersin, Kahramanmaraş, Diyarbakır)", *International Conference on Religious and Tolerance*, Konya, 2013, s. 1173-1190; Şenol Eren, "Giresun İlinde Turizm ve Sarayburnu Cami", *Geçmişten Günümüze Giresun'da Dini ve Kültürel Hayat Sempozyum*, Giresun, 2013; Tülay Öcal, "Niğde Gümüşler Manastırı", *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013, c. 23, sy. 2; Ünsal Bekdemir ve İbrahim Sezer, "Ziyaret Yerlerinin İnanç Turizmi Açısından Değerlendirilmesi: Giresun İli Örneği", *International Conference on Religious Tourism and Tolerance*, 2013, s. 717-738; Ayşe Okuyucu ve Mehmet Somuncu, "Türkiye'de İnanç Turizmi: Bugünkü Durum, Sorunlar ve Gelecek", *İnanç Turizmi: Seçme Konular*, Y. Bilim ve Ö. Özer (eds.), Konya, 2014, s. 11-46; Ünal İbret, Duran Aydınözü ve Mustafa Uğurlu, "Kastamonu Şehrinde Kültür ve İnanç Turizmi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2015, sy. 32, s. 239-269; Faruk Alaeddinoğlu ve Ramazan Okudum, "Van'da Alternatif Bir Turizm Çeşidi İnanç Turizmi ve Akdamar Kilisesini Ziyaret Eden Turistlerin Beklentileri", *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi*, Ankara, 2015, s. 1-10; Muazzez Harunoğulları, "Kilis'in İnanç Turizmi Potansiyeli ve Kutsal Mekanları", *Turkish Studies*, 2016, c. 11/21, s. 177-210.

- 52 Kübra Erhan, Ayşe Akkurt ve Ferdi Akbaş, "Arkeolojik Turizmin Alacahöyük Kırsal Yerleşmesinin Gelişimine Etkisi", *Türkiye 1. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Sempozyumu*

cephesi olarak Gelibolu Yarımadasının dış turizmde ilgi görmesi, coğrafyacıların da dikkatini bu alana çekmiş ve askerî turizm konusunda yayımlar yapılmıştır.⁵³ Kültür turizmi içinde “Paleolitik turizm” ve “Neolitik turizm”e sadece bir yayında yer verilmiştir.⁵⁴ Mutfak turizmi de kültür turizminin alt dalıdır, bu konuda bir adet araştırma yapılmıştır.⁵⁵ Film turizmi de dünyada çok ilgi gören bir turizm tipi olmuştur. Mekânla ilgili olduğu için coğrafyanın da ilgi alanıdır.⁵⁶

Kırsal alanları mekân olarak kullanan kırsal turizmin anlamı çok geniştir. Yayla turizmi, çiftlik turizmi, tarım turizmi, kırsal turizmin alt tipi olarak ayrılmıştır. Coğrafyacılar kırsal turizmi; kırsal kalkınmaya etkisi, halkın kırsal turizme bakışı, sakin şehirler, kırsal turizmin yerleşmeye etkisi, kırsal üretim, sportif faaliyetler, rekreasyon ve potansiyel açısından incelemişlerdir.⁵⁷ Yabancı literatürde “agro-

Bildiriler Kitabı, Kastamonu, 2015, s. 444-458; Emre Özşahin ve Çağlar Kıvanç Kaymaz, “Asi nehri Deltasının (Hatay) Arkeolojik Turizm Potansiyelinin Coğrafi Açından Değerlendirilmesi”, *International Journal of Social Science*, 2015, sy. 34, s. 83-101.

- 53 Suna Doğaner, “Savaş ve Turizm: Troya ve Gelibolu Savaş Alanları”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2006, sy. 46, s. 1-21; Alpaslan Aliagaoglu, “Savaş Alanları Turizmine Tipik Bir Örnek Büyük Taarruz ve Başkomutan Tarihi Milli Parkı”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2007, c. 18, s. 215-225; Alpaslan Aliagaoglu, “Savaş Alanları Turizmi İçin Tipik Bir Yer Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı”, *Milli Folklor*, 2008.; Rüştü Ilgar, “Mabetleşen Bir Mekan: Gelibolu Yarımadası Tarihi Savaş Alanları Turizmi”, *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, 2015, c. 13, s. 1-20; Çağlar Kıvanç Kaymaz, Salih Birinci ve Aykut Camcı, “Erzurum Kenti ve Yakın Çevresinde Askeri Turizm”, *Journal of Human Science*, 2017, c. 14, sy. 1, s. 250-280.
- 54 Suna Doğaner, *Türkiye Kültür Turizmi*, Doğu Kitabevi, 2013, 359 s.
- 55 Hüsnüye Doldur, “Türkiye'nin Gastronomi Merkezlerinden Biri: Gaziantep”, *FUTOURİSM 2017*, s. 266-275.
- 56 Şenay Güngör, Ahmet Uysal, “Film Tourism: The Influence on Film and TV Series on the Tourism Activities in Nevşehir”, *International Journal of Geography and Geography Education*, 2019, sy. 39, s. 189-202.
- 57 Nurten Günel, “Turizmin Kırsal Yerleşme Üzerindeki Etkilerine Tipik Bir Örnek: Kadriye: Antalya”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2001, sy. 37.; Füsün Soykan, “Kırsal Turizm ve Türkiye İçin Önemi”, *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 2003, sy. 12, s. 1-11; Cemali Sarı, “Türk Turizminin Dünyaya Açılan Penceresi Antalya'da Kırsal Turizm Potansiyeli: Kuzca Köyü Örneği”, *III. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Kongresi*, 2006, s. 718-733; Gözde Emekli ve Füsün Soykan, “Prospects for Rural Cultural Tourism in Turkey: Case Study of Karaburun”, *Natural Environment and Culture in the Mediterranean Region*, Recep Efe, Georges Cravins, Münir Öztürk ve İbrahim Atalay (eds.), 2008, s. 347-362; Selma Akay Ertürk, “Agriculture and Tourism Conflict: Case Study of Mudanya Region in the North West of Turkey”, *Natural Environment and Culture in the Mediterranean Region*, Recep Efe, Georges Cravins, Münir Öztürk ve İbrahim Atalay (eds.), 2008, s. 363-376; Selma Ertürk, “Zeytinbağı (Trilye) Turizm İmkanları”, *İ.Ü Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 19.; Gözde Emekli ve Füsün Baykal, “Kırsal Halkın Kırsal Turizme Bakış Açısının Saptanması: Bornova Örneği”, *A.Ü Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Bildiriler Kitabı*, 2010.; G. Emekli, İlkay Südaş ve Füsün Soykan, “Göç, Kırsal Kalkınma-Kırsal Turizm ve Türkiye”, *38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, (ICANAS)*, Ankara, 2011, s. 323-340; Gözde Emekli, “Kırsal Kalkınmaya Çözüm Arayışları: Kırsal Turizm ve Bergama”, *Uluslararası Bergama Sempozyumu*, 2011, s. 481-

turizm” olarak adlandırılan turizm çeşidini Türkçede “çiftlik turizmi” veya “tarım turizmi” olarak adlandırmak gerekir. Bu konuda coğrafyacıların yaptığı üç yayın bulunmaktadır.⁵⁸

Turizm Coğrafyasında Bölgesel Yayınlar

Bir bölgede doğal ve kültürel etmenler birbiriyle ilişki içindedir ve birbirini etkilemiştir. Bu nedenle bilimsel araştırmalarda öncelikle bölgelerin turizm potansiyeli ortaya çıkartılır. Coğrafyacılar da bölgelerde turizm potansiyelini belirleyen çalışmalar yapmışlar, bir alan seçerek çevresiyle birlikte alanı turizm çeşitleri açısından incelemişlerdir.

Türkiye'nin coğrafi bölgelerine göre turizm potansiyelini inceleyen çalışmalar az sayıdadır ve bunlar turizm coğrafyasının ilk yayınlarıdır.⁵⁹ Coğrafyacılar, sonraki yıllarda alanı daraltarak il ve ilçelerin turizm potansiyelini araştırmaya başlamışlar

495; Celalettin Duran, “Türkiye’de Dağlık Alanların Kırsal Turizm Açısından Önemi”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012, sy. 14/22, s. 45-52; Faruk Alaeddinoğlu, Nuray Türker, Ali Selçuk Can ve S. Öztürk, “Tourism as a Tool of Rural Development Case of Abalı Village (Van/Turkey)”, *Community Tourism Conference*, 2013, s. 1-10; İbrahim Sezer ve Bekir Öztürk, “Boztekke Köyü’nün (Giresun Merkez İlçe) Kırsal Turizm Potansiyeli”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014, sy. 11, s. 37-68; Cevdet Yılmaz, “Ordu Köyü’nün Turistik Çekicilikleri ve Turizm Potansiyeli”, *Samsun Çarşamba’da Beylik Merkezi Ordu Köyü, C. Yılmaz (ed.), Samsun: Çarşamba Belediyesi Kültür Yay. No: 3, 2016; Çiğdem Ünal, “Turizm Coğrafyasında Yeni Bir Kavram: Yavaş Şehirler”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2016, c. 21, sy. 36.; Cengiz Akbulak, “Ardahan İlinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Sayısalatırılmış SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi”, *HUMANITAS*, 2016, c. 4, sy. 7, s. 1-30; Nuray Türker ve Faruk Alaeddinoğlu, “From Wine Production to Wine Tourism Experience: The Case of Anatolia (Turkey)”, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2016, c. 4, s. 25-37; Şenay Güngör, “Alternatif Turizm Etkinliği ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Atın Kullanımı: Nevşehir Örneği”, *IJOESS*, 2016, sy. 22, s. 81-99; Fatih Orhan ve O. A. Bekar, “Kırsal Turizmde Geleneksel Kırsal Meskenlerin Rolü: Şavşat Örneği”, *1. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi*, Erzincan, 2016, s. 240-244; Vedat Çalışkan ve Kamile Manav, “Geleneksel Bir Mesken Tipinin Turizmde Çekicilik Potansiyelinin Araştırılması: Düğmeli Evler (Antalya) Örneği”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2017, c. 22, sy. 37, s. 215-240.*

- 58 Emre Özşahin ve Çağlar Kıvanç Kaymaz, “Amik Ovası’nın Tarım (Agro) Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşımla İncelenmesi”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2014, sy. 25/2, s. 241- 257; Selma Akay Ertürk, “Agriculture and Tourism Conflict: Case Study of Mudanya Region in the North West of Turkey”, *Natural Environment and Culture in the Mediterranean Region*, Recep Efe, Georges Cravins, Munir Ozturk ve İbrahim Atalay (eds.), 2008, s. 363-376; Taner Kılıç ve Zafer Başkaya, “Agro-tourism Potential in Bilecik Provence”, *International Journal of Geography and Geography Education*, 2018, sy. 38, s. 234-246.
- 59 Aydoğan Köksal, “Doğu Anadolu’nun Turizm Coğrafyasına Dair”, *A. Ü Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1972, sy. 5-6, s. 127-138; a.mlf., *Güney Anadolu Bölgesi İle Kıbrıs’ın Turizm Coğrafyası*, Ankara: A.Ü DTCF Yay., 1976; a.mlf., “Ege Bölgesinin Turizm Coğrafyası”, *A.Ü. DTCF, Fakülte Dergisi*, 1988, c. 22, sy. 1-2, s. 57-62; a.mlf., “Karadeniz Bölgesinin Turizm Coğrafyası”, *Ondokuz Mayıs Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1989, sy. 1, s. 69-75.

ve araştırma alanının sınırlarını buna göre belirlemişlerdir.⁶⁰ Turizm bir bölgede

- 60 Aydoğan Köksal, "Turizm Coğrafyası Bakımından Sinop", *A.Ü Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1972, sy. 5-6, s. 223-228; Harun Tunçel, "Develi İlçesinin Turizm Potansiyeli", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1996, c. 1, sy. 1.; Çiğdem Ünal, "İzmit İlçesinin Turizm Potansiyeli", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1997, sy. 32, s. 197-221; Ali Uzun, "Sinop İlinin Bazı Doğal Turistik Çekicilikleri", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1998, sy. 11/1.; Mehmet Zaman, "Gümüşhane İlinin Turizm Potansiyeli", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2000, c. 6, sy. 4, s. 209-236; Faruk Kaya ve Kenan Arıncı, "Doğubeyazıt İlçesinin Turizm Potansiyeli", *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2003, c. 3, sy. 31, s. 159-185; Faruk Alaeddinoğlu ve R. Sındır, "Hakkari İlinde Geliştirilebilir Turizm Çeşitleri", *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2003, c. 2, s. 53-95; Hasbi Soylu, *Bingöl İlinin Turizm Coğrafyası*, 2004; Ö. A. Bekar ve Fatih Orhan, "Somut Kültürel Miras Özellikleri Açısından Erzincan'ın Turizm Potansiyeli", *Uluslararası Erzincan Sempozyumu*, 2004, c. 3, s. 33-39; Erdal Akpınar, "Doğu Anadolu Bölgesinde Alternatif Turizm Merkezi Olmaya Aday Bir İlçe: Kemaliye", *Afyon Kocatepe Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004, c. 6, s. 207-236; Faruk Kaya ve Kenan Arıncı, "Doğubeyazıt İlçesinin Turizm Potansiyeli", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004, c. 3, sy. 31, s. 159-185; Hüseyin Turoğlu ve Hasan Özdemir, "Bartın İlinin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2005, c. 10, sy. 13, s. 97-116; Sedat Benek, "Siirt İlindeki Doğal ve Kültürel Çekiciliklerin Turizm Bakımından Değerlendirilmesine İlişkin Öneriler", *Uluslararası Siirt Sempozyumu Bildiriler*, 2005, s. 740-750; Cemali Sarı, "Antalya'nın Alternatif Turizm Kaynakları, Planlama Yaklaşımları ve Öneriler", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007, sy. 1, s. 12-45; Cemali Sarı, "Alternative Tourism Resources in Antalya", *The 5th Turkey-Romania Geographical Academic Seminar*, Antalya, 2007, s. 119-130; Oğuz Şimşek ve Mete Alım, "Iğdır İlinin Turizm Potansiyeli", *Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2009, sy. 3, s. 1-26; İbrahim Fevzi Şahin, "Erzincan İlinin Turizm Potansiyeli ve İldeki Ekoturizm Uygulamaları", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2009, c. 14, sy. 22, s. 69-88; Kemalettin Şahin ve Ali Yılmaz, "Samsun İlinde Doğal Kaynaklara Yönelik Turizm Arzı ve Planlaması", *The Journal of International Social Research*, 2009, c. 2/7, s. 218-231; Taner Kılıç ve Harun Tunçel, "Diyarbakır'da Turizmin Temel Unsurları ve Turizm Hareketliliği", *e-Journal of New World Science Academy*, 2009, c. 4, sy. 3; Cemali Sarı, "Alanya İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları", *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2010, c. 20, sy. 1.; Recep Bozyiğit, "Tourism Potentiel of Gazipaşa (Antalya-Turkey) Provincial", *GEOMED-2010*; Şenay Güngör, "Tourism Potential of Gazipaşa (Antalya-Turkey)", *Elsevier-Procedia*, 2011, sy. 19, s. 231-239; Mehmet Akbıyık ve Mehmet Zaman, "Şanlıurfa İlinin Turizm Potansiyeli", *Atatürk Üniversitesi, 1. Coğrafya Sempozyumu Bildirileri*, 2012.; Sevgi Öztürk, Faruk Alaeddinoğlu ve Nuray Türker, "Local Community Involvement in Tourism in Yenice County, Karabük/Turkey", *Tourism Conference*, Kotka/Finland, 2013, sy. 5, s. 141-149; Mehmet Zaman ve Salih Birinci, "Bayburt İlinin Kültür Turizm Potansiyeli", *Uluslararası Ağrı Sosyal Bilimler Kongresi Bildiriler*, 2013.; Faruk Alaeddinoğlu, "Van İlinde Turizmin Arz Kaynakları; Çekicilikler ve Sürdürülebilirliği", *Van Turizmi Geleceğini Arıyor Çalıştay Kitabı*, Van, 2013, s. 53-95; Sedat Benek, *Siverek Turizm Yol Haritası (Rehber)*, Siverek: Siverek Belediyesi Sosyal ve Kültür Yayınları, 2013; Cemali Sarı, *Alanya İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları*, Ankara: Grafiker Yayınları, 2013; Cemali Sarı, "Bir Turizm Coğrafyası Araştırması: Antalya Turizminin Son On Yılı", *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi*, 2014, s. 107-116; İsmail Kervanoğlu, "Afyonkarahisar İli Turizminin Türkiye Turizmindeki Yeri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2014, c. 19, sy. 32, s. 171-192; Faruk Alaeddinoğlu ve M. Samırkaş, "Van İli Turizminin Rekabet Gücü Üzerine Bir Alan Araştırması", *III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, İzmir, 2014, s. 1-15; Sinan Kocaman ve Faruk Kaya, *Ağrı İlinin Turizm Coğrafyası*, Erzurum, 2014, 208 s.; Mehmet Akbıyık, "Müze Şehir Şanlıurfa İlinin Turizm

il ve ilçe sınırlarına göre yayılmaz bir merkez etrafında ulaşım ve zamanla ilgili olarak gelişir. Bu nedenle coğrafyacıların bir kısmı araştırma alanını il sınırı ile çizmeyi bir merkez ve çevresini turizm olanakları açısından incelemiştir.⁶¹ Bazı yayınlarda ise incelenen alanın sınırları yazarın kendi belirlediği yöre ölçüsündedir.⁶² Türkiye’de “ada turizmi” turizm terminolojisine girmemiştir. Bu

Potansiyeli”, *6.Uluslararası Bilim ve Teknoloji Sempozyumu*, St. Petersburg, 2015, ; Nedim Usta ve Mehmet Zaman, “Kızılcahamam İlçesi Turizm Potansiyeli ve Geliştirilmesi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2015, c. 20, sy. 34.; İbrahim Sezer, “Giresun İlinde Turistik Kaynaklar ve Turizm Aktivitesi”, *Geçmişten Günümüze Giresun*, Ü. Bektemir ve M. Fatsa (eds.), 2015.; Salih Ceylan, *Ağlasun İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları*, Pegem Akademi Yayıncılık, 2015, 168 s.; Ünsal Bekdemir ve İbrahim Sezer, *Giresun İlinin Turizm Potansiyeli*, İstanbul: Nobel Bilimsel Eserler, 2016; İsmet Akova, “Kapaklı İlçesinde Turizm Olanakları”, *Kapaklı*, S. Akova (ed.), İstanbul, 2016.; Fatih Orhan ve Hayati Doğanay, “Türkiye’nin Sakin Şehirlerinden Biri Olan Şavşat’ın Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017, sy. 12, s. 303-326.

- 61 Saliha Koday, “Olur’un Turizm Bakımından Önemi”, *Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1995, sy. 22, s. 15-35; Halil Koca ve Fevzi Şahin, “Turistik Aktiviteye Katkısı Yönünden Kızkalesi Kasabası”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1998, sy. 33, s. 349-376; Mehmet Ali Özdemir ve D. Çitçi, “Elazığ’ın Bölge Turizmi İçinde Yeri, Doğal ve Kültürel Potansiyeli”, *Cumhuriyetin 75. Yılı Kutlamaları Çerçevesinde Dünü ve Bugünüyle Harput, Bilim, Kültür, Çevre, Turizm II*, Türk Diyanet Vakfı Şubesi Yayınları, 1999, sy. 8, s. 411-418; İsmet Akova, “Alanya’nın Turizm Olanakları”, *İ.Ü Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 7.; İsmet Akova, “Alternatif Turizm Olanakları ve Alanya”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, Antalya, 2004, s. 206-216; Aşşenur Timor, “Türkiye’de Kıyı Turizminin Önemi ve Bir Kıyı Kasabasının Gelişim Süreci: Ayvalık”, *Üçüncü Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, Kırgızistan, 2005, s. 1269-1280; Gözde Emekli, “İzmir Turizm Coğrafyasında Doğal Çekicilikler ve Değerlendirilmesi”, *İzmir Turizm Sempozyumu*, 2005, s. 55-64; Gözde Emekli, “Kula-Manisa Çevresinin Turistik Çekicilikleri ve Turistik Ürün Çeşitlendirilmesi Açısından Değerlendirilmesi”, *Geçmişten Geleceğe Kula Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 2006, s. 321-332; Özlem Doğan, “Dikili ve Çevresinde Turizm Faaliyetleri”, *İ.Ü. Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 14.; İhsan Bulut, Mehmet Zaman ve Halil Hadimli, “The Alternative Tourism Activities Backwards the Riviera Turkey Akseki”, *GEOMED, 2007, International Symposium on Geography*, Kemer, Antalya.; Saliha Koday, “Erzurum’un Turizm Bakımından Önemi”, *8.Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*, 2010.; Faruk Alaeddinoğlu, M. Z. Yıldız ve R. Sındır, “Şırnak’ta Geliştirilebilir Turizm Çekicilikleri ve Sürdürülebilirliği”, *Uluslararası Şırnak ve Çevresi Sempozyumu*, Şırnak, 2010, s. 1163-1175; Faruk Alaeddinoğlu ve A. S. Can, “Identification and Classification of Nature-Based Tourism Resources: Western Lake Van Basin (Turkey)”, *Social and Behavioral Sciences*, 2010, c. 19, s. 198-207; Güzin Kantürk Yiğit ve Mücahit Coşkun, “World Heritage and Tourism Potential of Karabük”, *Biodiversity and Cultural Heritage*, 2013.; Zeki Boyraz ve M. Salih Bostancı, “Birecik Barajı Sonrası Eski Halfeti’nin Şanlıurfa Turizm Potansiyeli”, *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, 2015, c. 7, sy. 3, s. 53-77; Vedat Çalışkan, “An Evaluation of the Potential of Selçuk (İzmir) for Alternative Tourism and Suggestions for Tourism Planning”, *Contemporary Studies Inhumanities*, Ehrmann Verlag, Mannheim, 2015, s. 3-17; Şahin ve Mustafa Kahraman, “Hakkari’nin Turizme Yönelik Potansiyelleri Hakkında Bir Değerlendirme”, *İ.Ü Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 34, s. 1-21; İsmet Güney ve Mehmet Somuncu, *Turizm Alanları Yaşam Döngüsü Üzerine Bir Araştırma Üzerine Bir Araştırma: Kuşadası Örneği*, LAP Lambert Academic Publishing, 2017.

- 62 Sedat Avcı, “Filyos Çayı Havzasında Turizm Potansiyeline Sahip Alanlara Bir Örnek: Yenice ve Çevresi”, *A.Ü Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, III.Coğrafya*

konuda yapılan iki araştırmada Türkiye'nin Ege Denizi'nde iki adası Bozcaada ve Gökçeada turizmde bütün özellikleriyle incelenmiştir.⁶³ Bazı araştırmacılar araştırmalarında sınır olarak milli park, özel çevre koruma bölgesi gibi koruma alanlarının sınırını uygulamışlardır.⁶⁴

Alan olarak Türkiye'yi kitap ölçüsünde ele alan ilk turizm coğrafyası yayını 1982 yılında Aydoğan Köksal'a aittir, 1994 yılında ikinci bir baskısı yayınlanmıştır.⁶⁵ İkinci kitap Hayati Doğanay tarafından 1998 yılında yayınlanmış ve sonraki yıllarda 2013 yılına kadar dört baskı yapmıştır.⁶⁶ Suna Doğaner 2001 yılında yayımladığı kitabında Türkiye turizm coğrafyasını, yer şekilleri ve su kaynakları olarak fizikî coğrafya açısından incelemiş, 2013 yılında yayımladığı kitabında Türkiye'yi kültür turizmi açısından ele almıştır.⁶⁷ Ersin Güngördü Türkiye'yi genel

Sempozyumu, Bildiriler, 1996, s. 19-42; Kemalettin Şahin ve Ali Uzun, "Vezirköprü Yöresinin Doğal Turistik Çekicilikleri", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2000, sy. 1/1.; Necmettin Elmastaş, "Ahlat Yöresi'nin Turizm Potansiyeli", *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2001, c. 1, sy. 3.; Özlem Sertkaya Doğan, "Datça Yarımadasında Turizm Faaliyetleri ve Geliştirme Olanakları", *İ.Ü Coğrafya Dergisi*, 2003, sy. 11, s. 190-200; Özlem Sertkaya Doğan, "Tourism Activities in Bodrum, Marmaris and Datça (Southwest Turkey)", *MEDCOAST 05 CONFERENCE, AYDIN*, 2005, c. 1, s. 230-240; Özlem Sertkaya Doğan, "Dikili ve Çevresinde Turizm Faaliyetleri", *İ.Ü Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 14, s. 54-65; Recep Efe, S. Sönmez, İsa Cürebal ve A. Soykan, "Ecotourism Potential of Kapıdağ Peninsula (NW Turkey)", *Management and Education*, 2007, sy. 3, s. 190-200; İsmail Buldan ve Raziye Oban, "The Development of the Tourism in Uyku Valley (Muğla-Milas)", *GEOMED 2007, International Symposium on Geography*, Kemer-Antalya, 2007.; Mehmet Zaman, "Fırtına Deresi Havzası ve Kaçkar Dağları Milli Parkının Alternatif Turizm Açısından Önemi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2008, c. 12, sy. 2, s. 1-34; A. Kelkit, Cengiz Akbulak, H. Özcan ve A. Evren Erginal, "Tourism Activities in Wetlands: A Case Study of Kavak Delta (Çanakkale NW Turkey)", *Conference on Water Observation and Information System for Decision Support, Ohrid/Makedonya*, 2008, s. 297-307.

- 63 Okan Yaşar, "Bozcaada'nın Turizm Coğrafyası", *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılı*, 2005, s. 79-86; Okan Yaşar, "Turizm Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: Gökçada (İmroz)", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006, s. 1-32.
- 64 Cemali Sarı, "Çeşitli Koruma Statülerindeki Alanların Turizm Amaçlı Kullanımı: Güllük Dağı (Termessos) Milli Parkı Örneği", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2007, s. 249-266; Nuran Taşlıgil, "Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Turizm", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 2008, c. 17, sy. 1-2, Ünsal Bekdemir, Süleyman Elmacı ve İbrahim Sezer, "Turizmin Kiskacında Bir Doğ Koruma Alanı: Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Milli Parkı", *Turkish Studies*, 2010, c. 5/4, s. 890-913.
- 65 Aydoğan Köksal, *Türkiye'nin Genel ve Turizm Coğrafyası*, Ankara: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı yay.no.45, 1982; a.mlf., *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Ankara: Gazi Büro Kitabevi, 1994, 115 s.
- 66 Hayati Doğanay, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Erzurum: Türk Kültür ve Eğitim Vakfı Yayını, 1998; Hayati Doğanay ve Serhat Zaman, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Erzurum: Pegem Akademi Yayını, 2013, 472 s.
- 67 Suna Doğaner, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, İstanbul: Çantay Yayınevi, 2001, 226 s; Suna Doğaner, *Türkiye Kültür Turizmi*, İstanbul: Doğu Kitabevi, 2013, 359 s.

olarak ele aldığı turizm coğrafyası konusunda 2003 de bir kitap yayınlamış, 2007 de ikinci baskısı çıkmıştır.⁶⁸

Coğrafyacıların alan olarak Türkiye'yi seçerek makale ölçüsünde inceledikleri yayınları da bulunmaktadır.⁶⁹ Yabancı ülkelerle ilgili yapılan bölgesel çalışmalar Akdeniz havzası, Balkanlar ve Asya ülkeleriyle ilgilidir.⁷⁰

Rekreasyon Coğrafyasıyla İlgili Yayınlar

Coğrafyanın alt dalları içinde “turizm coğrafyası” ve “rekreasyon coğrafyası” ayrı olarak yer almakla beraber bu iki faaliyetin örtüşen ve farklı yanları bulunmaktadır. Rekreasyonda yer değiştirme zorunlu değildir, yaşanan şehirde

68 Ersin Güngördü, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Nobel Yayınevi, 2003, 261 s.; a.mlf., *Türkiye Turizm Coğrafyası*, 2007, 335 s.

69 Nazmiye Özgüç, “Le Development du Tourisme en Turquie”, *Travaux de L'Enstitü de Geographie de Reims*, 1988, s. 133-146; İsmet Akova, “Alternatif Turizm Olanaklarımız”, *İ.Ü Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2000, sy. 8, Handan Arslan ve Erdal Karakaş, “Türkiye Turizminde Ortadoğu Ülkelerinin Durumu 1982- 2002”, *Orta-Doğu Araştırmaları Dergisi*, 2003, c. 1, sy. 2, İsmet Akova, “Avrupa Birliğine Katılım Sürecinde Türk Turizmi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2004, sy. 43.; Hasan Kara ve Üzeyir Yasak, “Türkiye Turizminde Orta Asya Türk Devletlerinin Yeri”, *Uluslararası Türk Dünyası Kurultayı Bildiriler Kitabı*, 2006, c. 3, s. 1237-1254; Gülpınar Akbulut, “Küreselleşme Sürecinde Türkiye Turizmi”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2009, c. 11, sy. 1; Ayşe Nur Timor, “International Congress Tourism: Overview In The World And Turkey”, *NWSA –e-Journal of New World Sciences Academy*, 2011, c. 6, sy. 3, s. 124-144; Gözde Emekli, “İkinci Konut Kavramı Açısından Turizm Coğrafyasının Önemi ve Türkiye'de İkinci Konutların Gelişimi”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 23/1, s. 25-42; Özlem Sertkaya Doğan, “Türkiye Turizminin Beşerî Kaynakları”, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, E. Duran (ed.), Paradigma Yayınları, 2018, s. 273-287.

70 Füsun Baykal, “Akdeniz Havzasında Uluslararası Turizm Hareketleri”, *Turizm Yıllığı 1992*, Ankara, 1992, s. 28-40; Suna Doğaner, “Mısır'da Coğrafyanın Turizme Etkileri”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1994, sy. 29, s. 83-114; Hasan Kara ve Ü. Yasak, “Orta Asya Cumhuriyetlerinin Türkiye Turizmindeki Yeri”, *Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı (9-15 Nisan 2006) Bildiri Kitabı*, Ankara, 2007, c. 3, s. 1229-1236; Deniz Ekinci, “Geomorphotourism of Balkans”, *Balkan Studies IV*, Skopje: Cyril and Methodius University Press, 2011, s. 52-89; İsmet Akova, “Turkey and The Balkans Tourism Regions”, *IBAC 2011 International Balkan Annual Conference*, Üsküp Makedonya, 2011, s. 1/1.; Emin Atasoy ve Y. Altungöz, “Milli Parkların Bulgaristan Turizmi Açısından Önemi”, *Bildiri Kitabı, II. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, Kemer: Detay Yayıncılık, 2012.; R. Çiftçi ve Ersin Kaya Sandal, “Akdeniz Ülkelerinde Turizm ve Gelişimi”, *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı*, 2015, s. 566-574; Kerime Karabacak ve Ali Özçağlar, “Arazi kullanımı Planlaması Yönünden Karpaz Yarımadası'nın Turizm Alanları”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2016, c. 14, sy. 2, s. 107-134; Kaan Kapan ve G. Bayramlı, “Post- Independence Tourism Activities in The Turkic Republics of The Central Asia: The Case of Kazakhstan”, *Eurasia International Tourism Congress: EITOC-2016*, Konya, 2016, c. 1, sy. 1, s. 1-10; Ayşe Nur Timor ve Kaan Kapan, “Çin'de Turizm ve Rekreasyon Faaliyetleri”, *FUTOURISM 2017*, İçel, 2017, c. 1, sy. 1, s. 255-261; Halil Kurt ve Halil İbrahim Sarı, “Kavala Şehrinin (Yunanistan) Turizm Potansiyeli”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 71-82.

de yapılabilir. Turizmde rekreasyonun aksine bir yer değiştirme ve konaklama zorunluluğu vardır. Ortak yanları ise her ikisinin de doğal ve kültürel ortamlarının kaynak olarak kullanılmasıdır. Birçok rekreasyon faaliyeti yerleşmelerden uzakta doğal ortamda gerçekleşmektedir. Bu yerlere çevre yerleşmelerden ve bölgelerden yapılan günlük turlar turizmi geliştirmektedir. Rekreasyon mekâna ve ekonomiye etkisi açısından coğrafyanın da ilgi alanı içine girmektedir. Bu nedenle coğrafyacılar da bu alanlarda bilimsel araştırmalar yapmışlardır.⁷¹ Çağlayanlar en çok tercih edilen doğal rekreasyon alanlarıdır ve çok tanınmış çağlayanlar turizm paketlerinde mutlaka yer alırlar. Bu nedenle turizm coğrafyası yazarları bu konuda bilimsel yayınlar yapmışlardır.⁷² Spor, rekreasyonun en çok ilgi çeken

71 Ramazan Özey, "Rekreasyon Amaçlı Bir Turizm Yöremiz Serçeme Vadisi", *Turizm Yıllığı-1991*, 1991; Abdullah Köse, "Kaz Dağı'nda Doğal Çevre Özelliklerine Dayanan Günübürlük Rekreasyon Alanlarına Üç Örnek: Ayazma, Pınarbaşı ve Sütüven", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1997, sy. 32, s. 237-262; Hayati Doğanay, "Palandöken (Tekederesi) Göleti Çevresinin Rekreasyonel Önemi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 1997, c. 3, sy. 2.; H. Günek ve Sabri Karadoğan, "Harput'ta Rekreatif Amaçlı Fizikî Mekan Düzenlemeleri ve Çevre Planlaması", *Dünü ve Bugünüyle Harput Sempozyumu*, Elazığ, 1998, s. 333-356; Ersin Sandal, "Mersin'in Kuzeyindeki Yerleşim Birimlerinde Rekreasyonel Yayılacılık", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2003, sy. 40.; Mete Alım, "Coğrafi Bir Tanıtım Yedigöller Uzundere Günübürlük Rekreasyon Alanı", *Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2003, sy. 30; Gaye Ertin, *Rekreasyonel Bakımdan İstanbul Adaları (Geçmişten, Günümüze)*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2007; Mehmet Tıraş, "Kahramanmaraş'ta Günübürlük Rekreasyon Alanına Bir Örnek", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2008, c. 13, sy. 20, s. 35-44; Gaye Ertin, *İstanbul'da Rekreasyon (Geçmişten, Günümüze)*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2010; Hüsnüye Doldur, "One of The Recreational Areas Near Istanbul: Polonezköy", *NWSA –e-Journal of New World Sciences Academy*, 2011, c. 6, sy. 4, s. 145-168; Ersin Kaya Sandal ve E. Toroğlu, "Kahramanmaraş Çevresinde Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Düzeylerinin Yaş ve Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması", *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011, sy. 8/1, s. 141-162; Mehmet Somuncu ve D. Işık, "Erciyes Dağı'nın Rekreasyon Alanı Olarak Kayseri Kenti İçin Önemi ve Dağın Sosyo-Kültürel Yaşam Üzerindeki Etkileri", *Kayseri'nin Yirminci Yüzyıl: Mimarlık, Kent Tarihi ve Kültürü*, Kayseri: Abdullah Gül Üniversitesi Yayınları, 2012, s. 225-251; İsmet Akova, "Enez'in Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli", *Enez*, A. Yeşil (ed.), İstanbul, 2013, s. 213-236; Ersin Sandal ve Nadire Kandemir, "Kahramanmaraş İlindeki Günübürlük Rekreasyon Alanlarının Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kullanımı ile İlgili Sorunlar", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 60, s. 25-36; Adile Gül Eryılmaz, "İsparta İli Milli Parklarının Rekreasyonel Faaliyetlerde Kullanımı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 29, s. 81-110; Salih Birinci ve Mehmet Zaman, "Limni Gölü Tabiat Parkının (Gümüşhane) Rekreasyon Potansiyeli", *The Journal of International Social Research*, 2016, c. 9, sy. 46, s. 285-294; Erdal Akpınar, "Otlukbeli Gölü'nün Rekreasyon Potansiyeli", *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 2016, sy. 9, s. 127-134; Kaan Kapan, "Turizm ve Rekreasyon Faaliyetlerinin Ekonomi Üzerindeki Etkileri: Antalya Örneği", *Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 37, s. 47-56; Eren Şenol, "Borabay Gölü (Amasya) ve Çevresinin Rekreasyon Amaçlı Kullanımından Kaynaklanan Başlıca Sorunlar", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2018, c. 23, sy. 39, s. 95-112; Suna Doğaner, "Kemalpaşa Dağı'nın (Nif Dağı) Rekreasyon Açısından Önemi (İzmir)", *Sosyal Araştırmalar*, M. Yıldırım ve M. Saroğlu (eds.), Ankara: Akademisyen Yayınevi, 2019, s. 135-150.

72 Mehmet Akif Ceylan, "Güney Çağlayanının Rekreasyonel Önemi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, Erzurum, 2000, sy. 3, Hayati Doğanay, "Türkiye'de Az Tanınan Üç Doğa Harikası: Tomara-

alanlarından birisidir. İnsanların spora yoğun ilgisi ve bunun için diğer şehirlere yolculuğu spor turizmini ortaya çıkarmıştır. Spor turizmi aktif spor yapanlar veya seyircilerin katıldığı bir turizm çeşididir. Uluslararası spor organizasyonları için yapılan tesislerle de arazi kullanımında değişimler olmaktadır. Türkiye golf, sualtı dalış, rüzgâr sörfü vb. sporlar açısından ilgi çekici olmasına rağmen bu konudaki potansiyel hakkında coğrafyacılar yeterli yayın yapmamışlardır.⁷³

Sırakayalar ve Muradiye Çağlayanları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2000, c. 6, sy. 3.; Hayati Doğanay ve Serhat Zaman, “Kurşunlu ve Düden Çağlayanları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2001, c. 7, sy. 5, Kenan Arıncı, “Rekreasyonel Açından Değerlendirilmesi Gereken Bir Yöre Günüpınar Çağlayanı ve Çevresi Şuhul Vadisi (Darende)”, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 39 s. 1- 21; Kenan Arıncı, “Rekreasyonel Açından Değerlendirilmesi Gereken Bir Yöre; Günüpınar Çağlayanı ve Çevresi (Şuhul Vadisi/Darende)”, *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2002, sy. 39, Ünal Özdemir, Serhat Zaman ve Ramazan Sever, “Rekreasyonel Açından Ulukaya Şelalesi ve Kanyonu”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2004, c. 9, sy. 12.; Sebahat Uzun, Ali Uzun, Cevdet Yılmaz ve Halil İbrahim Zeybek, “Erfelek Çağlayanları (Sinop)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2005, c. 10, sy. 14, s. 331-348; S. Uzun, A. Uzun, Cevdet Yılmaz ve H. İ. Zeybek, “Erfelek Çağlayanlarının Doğal Ortam Özellikleri”, *TURQUA - Türkiye Kuvaterner Sempozyumu V, Bildiriler Kitabı*, İstanbul, 2005, s. 241-244; İhsan Bulut, Cemal Sevindi, Mehmet Zaman ve Günay Kaya, “Türkiye’nin Tanıtılmamış Doğal Güzelliklerine Yeni Bir Örnek Ciro Çağlayanı”, *Ulusal Coğrafya Kongresi (Prof. Dr. İsmail Yalçınlar Anısına)*, İstanbul, 2005, c. 1, s. 12-18; Yıldırım Atayeter, Mehmet Çiloğlu ve Ahmet Büyükkal, “Uçansu Çağlayanları (Gebiz-Antalya)”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 16.; İhsan Bulut, “Aybastı Şelale ve Çağlayanları”, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 20, s. 1-14; İhsan Bulut, M. Zor ve F. Özdemir, “İlsu Şelalesi (Gülner-Mersin)”, *Uluslararası Katılımlı Coğrafya Kongresi*, İstanbul, 2011, c. 1, s. 22-30; Cemal Sevindi, “Susuz Çağlayanı Susuz Kars ve Turistik Potansiyeli”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010, sy. 2, s. 325 352; Selahattin Polat, S. Kargı ve Y. Güney, “Gümüştü (Homa) Şelalesi (Çivril-Denizli)”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Konya, 2012, sy. 27, s. 203-216; Emre Özşahin ve Çağlar Kıvanç Kaymaz, “Türkiye Şelalelerinin Turizm Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşım ile İncelenmesi”, *Route Educational and Social Science*, 2015, c. 2/2, s. 12-29; Fatih Orhan ve Hayati Doğanay, “Coğrafi ve Turistik Özellikleri Açısından Tomara Şelalesi”, *1. Uluslararası Gümüştü Sempozyumu*, Gümüştü, 2017, s. 62-62.

73 Kenan Arıncı, “Dünyada ve Türkiye de Kış Sporlarına Alternatif Yeni Bir Sportif ve Turistik Aktivite Çim Kayağı ve Demirtaş Barajı Çim Kayağı Merkezi Örneği Bursa Türkiye”, *Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 2003, sy. 21; Halil Koca, Serhat Zaman ve Ogün Coşkun, “Erzurum’un Spor Kamp Turizmi Potansiyeli”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 18, s. 205-224; Mehmet Zaman ve Salih Birinci, “Kaçkar Dağlarında Alternatif Bir Turizm Aktivitesi Heliski Dağ Kayağı”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2009, c. 13, sy. 2, s. 33-46; Okan Yaşar, “Saros Körfezi Kıyılarında Sualtı Dalış Turizmi”, *Zeitschrift für die Welt der Turken*, 2011, c. 3, s. 33-55; Kübra Erhan, “Spor Kamp Turizminde Gerede’nin Yeri”, *1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, Erzurum, 2012; İbrahim Kopar ve Çağlar Çakır, “Tortum Çayı Havzası’nda (Erzurum-Artvin) Donmuş Şelale-Çağlayan Tırmanışları ve Bununun Kış Turizmi Bakımından Önemi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2015, sy. 33, s. 33-90; İbrahim Kopar ve Çağlar Çakır, “Tortum Çayı Havzasında 2014 ve 2015 Yıllarında Yapılan Su Buzu Tırmanışları ve Bununun Kış Turizm Kaynakları Bakımından Değeri”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016, sy. 1, s. 199-224; Salih Birinci, Çağlar Kıvanç Kaymaz ve Yusuf Dumlu, “Macera Turizmi Açısından Değerlendirilmesi Gereken Bir Kış Doğa Sporü: Buz Tırmanışı”, *6th International Conference of Strategic Research in Social Science and Education*,

Turizmi Altyapı ve Ekonomik Açından İnceleyen Yayınlar

Turizmin gelişimi ulaşım, konaklama, ağırlama, eğlence ve alışveriş ünitelerinin yer aldığı altyapıya bağlıdır. Turizm bu şekilde kırsal ve kentsel arazi kullanımını ve ulaşımı etkiler.⁷⁴

Turizm, coğrafyanın ilgi alanına ekonomik açıdan da girer. Turizmin en önemli ekonomik etkisi gelir oluşturma etkisidir. Turizm girdiği yörelerde turistlerin harcamaları, mal ve hizmet üretimi, yöresel tarımsal ürünün artması vb. yerel halka önemli bir gelir, yeni yatırımlarla yeni iş alanları ve ülkelere gerekli döviz geliri sağlar. Coğrafyacılar turizmin ekonomik yönünü ele alan yayınlar yapmışlardır.⁷⁵ Bazı turizm çeşitleri ekonomik açıdan her mevsim önemli gelir

Çek Cumhuriyeti, 2017, c. 3, s. 685-705.

- 74 İbrahim Güner, "Turistik Fonksiyonları Açısından Bodrum Yat Limanı", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2015, c. 1, sy. 1; Suna Doğaner, "Türkiye'de Turizm Ulaştırması", *Coğrafya Araştırmaları*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayını, 1996, sy. 4, s. 19-45; Suna Doğaner, "Türkiye Ulaşım Sistemleri Turizm ve Çevre İlişkileri", *LÜ Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 6, s. 1-25; Faruk Alaeddinoğlu, "Van İlinde Turizm Altyapı Olanakları ve Turizmi Destekleme Düzeyi", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004, c. 2, s. 179-212; Hüsnüye Doldur, "Türkiye'de Konaklama Tesislerinin Bölgesel Dağılımı", 3. *Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Türk Dünyası'nda Sosyal Bilimler: Kuram, Yöntem ve Uygulama, Kırgızistan, Bildiriler*, 2005, s. 1008-1020; Faruk Alaeddinoğlu, "Sivas Şehrinde Turizm Altyapısı ve Kentsel Altyapının Turizmi Destekleme Düzeyi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2008, c. 13, sy. 20, s. 303-326; Ali Yılmaz, "Samsun Şehrinin Turizm Altyapısı ve Turizmi Geliştirme İmkânları", *Samsun Sempozyumu*, 2012, c. 3, s. 849-855; İbrahim Sezer, "Turizm Fonksiyonları ve Yat Turizmine Etkileri Bakımından Didim Yat Limanı (D-Marin Didim)", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2012, c. 17, sy. 28, s. 103-124; Özlem Sertkaya Doğan, "Türkiye Turizm Kentlerinde Arazi Kullanım Planlaması", *Turizm Araştırmaları*, Ö.Sertkaya Doğan (ed.), 2017, s. 20-40.
- 75 Levent Erel, Ergin Gümüş ve Oktay Üçüncü, "Kalkan ve Çevresinde Ekonomik Yapıdaki Değişimler ve Turizm Olgusu", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1993, sy. 28, s. 123-142; Cevdet Yılmaz, "Türkiye'de Turizmin Geliştirilmesi ve Turizm Gelirlerinin Artırılmasında Batı Avrupa'lı İşçilerden Faydalanma İmkânları", *Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı*, Ankara, 1994, s. 328-342; Cevdet Yılmaz, "Türkiye'de Turizmin Geliştirilmesi ve Turizm Gelirlerinin Artırılmasında Batı Avrupa'daki İşçilerimizden Faydalanma İmkânları", *1994 Turizm Yıllığı*, Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası Yayını, 1994, s. 328-342; İsmet Akova, "Türkiye'de Turizmin Önemi ve Ekonomide Yeri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 31, s. 263-280; a.mlf., "Türkiye'de Turizm Sektörünün Olanakları ve Ekonomik Fonksiyonları", *LÜ Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 6; Gözde Emekli, *Bergama'nın Turizm Coğrafyası ve Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri*, İzmir, 2001; A. S. Can, N. Türker ve Faruk Alaeddinoğlu, "Public Sector Involvement in Tourism Decision Making Process: A Comparison of UK and Turkey", *Global Business Conference*, Sibenik, Hırvatistan, 2011, s. 1-10; Füsün Baykal, "Son 30 Yılda Türk Turizminin İnanılmaz Büyümesi Değişimler, Sonuçlar", *Prof. Dr. İlhan Kaya'ya Armağan*, İzmir, 2013, s. 607-621; Ali Yılmaz ve Semra Günay Aktaş, "The Reflections of the Turkish Tourism Sector: The Sample of Fairy Chimneys Area-Cappadocia", *Technology and Financial Crisis Economical and Analytical Views*, IGI Global, USA, 2013, s. 250-260; Semra Günay Aktaş ve Ali Yılmaz, "The Effects of The 2008 Global Economic Crisis on Tourist Flows to Türkiye", *The Science and Education at The Beginning of the 21st Century in Turkey*, Sofia, Bulgaria: St. Kliment Ohridski University Press, 2013, s. 174-186; Ayşe Okuyucu, "Tourism

sağlar, bunlar arasında iş turizmi (fuar, konferans, kongre, sergi seminer, toplantı, politika vb.) yer alır. İş turizmi kapsamında kongre turizmi konusunda bir adet yayın bulunmaktadır.⁷⁶ Eğitim turizmi (öğrenci, öğretim üyesi değişimi, eğitim için seminerler vb.) ve alışveriş turizmi ülke ekonomisine ciddi katkılar sağlar, fakat coğrafyacılar bu konuyu ele almamışlardır. Festival turizmi de ekonomiyi canlandırır. Coğrafyacılar bölgesel araştırmalarında bu konuya yer vermiş olsalar da fazla yayın yapmamışlardır.⁷⁷ Pazarlama ekonomik açıdan olduğu gibi lokasyonla ilgili olduğu için coğrafyanın konusudur.⁷⁸ Turizmde seyahat şirketlerinin rolü de turizm destinasyonlarını belirledikleri için coğrafyanın ilgi alanı içine girer.⁷⁹ Turizm unutulmaya başlayan ve az üretilen el sanatlarını geliştirir ve onları turistik bir ürüne dönüştürür. Ekonomik olarak da yöreye gelir sağlar, bu nedenle de coğrafyanın ilgi alanıdır.⁸⁰

Development in Turkey: Development Process, Challenges and Patterns”, *The Journal of Academic Social Sciences Studies*, 2013, c. 6, sy. 7, Faruk Alaeddinoğlu, N. Türker ve A. Selçuk Can, “The Impact of Tourism on the Residents’ Quality of Life: The Case of Van, Turkey”, *2016 International Conference on Hospitality, Leisure, Sports, and Tourism*, Kyoto, Bildiriler, 2016, s. 427-438.

76 Ayşe Nur Timor, “International Congress Tourism: Overview In The World And Turkey”, *NWSA –e-Journal of New World Sciences Academy*, 2011, c. 6, sy. 3, s. 24-144.

77 Cemali Sarı, “Antalya’da Fuarlar, Festivaller ve Yayla Şenliklerinin Alternatif Turizmin Gelişmesindeki Rolü”, *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi, Bildiriler*, 2015, s. 859-859.

78 Faruk Alaeddinoğlu ve Ali Selçuk Can, “Developing an International Market Entry Strategy and Tactical Plan for the Cultural Tourism of Turkey in South Korea Market”, *International Journal of Human Sciences*, 2009, c. 6, sy. 1, s. 487-508; S. Öztürk, A. S. Can, N. Türker ve Faruk Alaeddinoğlu, “Determination of Tourism Strategies with a Participatory Approach: A Case Study of Sarıkum Nature Reserve Area, Sinop”, *The Inaugural Conference on Sustainable Business in Asia, Bangkok*, Bildiriler, 2012, s. 1-10; Faruk Alaeddinoğlu, “Türkiye’nin Dünya Kültür Turizm Pazarındaki Yeri ve Etkin Olma Yolları”, *Türkiye Coğrafyacılar Derneği Yıllık Kongresi*, 2013, s. 202-212.

79 Faruk Alaeddinoğlu ve Ali Selçuk Can, “Türk Turizm Sektöründe Tur Operatörleri ve Seyahat Acenteleri”, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007, sy. 2, s. 50-66.

80 Emrullah Göney, “Nevşehir ve Ürgüp Yöresinde Turizm Sunusu Olarak El Sanatları”, *Türkiyemiz*, İstanbul, 1986, sy. 48, s. 21-46; Suna Doğaner, “Türk Çini Sanatının Kütahya Turizmindeki Yeri”, *Turizm Yılığ 1991*, Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası Yay., 1991, s. 66-79; Veysi Günel, “Turizmin Olumlu Etkileri ve Midyat İlçesindeki Geleneksel Taşçılık Sanatı Örneği”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 24, s. 433-470; Hayati Doğanay ve Ahmet Çavuş, “Geleneksel El Sanatlarına Bir Örnek: Sürmene Bıçağı Üretimi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2013, c. 18, sy. 29, s. 51-64; Sinan Kocaman, “Turistik Bir Ürün Olarak Rus Taşı (Gürcistan Siyah Kehribarı) ve Erzurum Oltu Taşı Oltu Taşı Sektörüne Etkileri”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 30; Sinan Kocaman ve Ünsal Bekdemir, “Gürcistan Siyah Kehribarı (Rus Taşı) ve Turistik Potansiyeli”, *Kafkasya Üniversiteler Birliği, Uluslararası Ağrı Sosyal Bilimler Kongresi*, 2013, s. 100-109; Ahmet Çavuş, “Kültürel Miras Kaynağı Olarak Köprübaşı İlçesinde (Trabzon) Geleneksel Tahta Kaşık Üretimi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 29.

Turizmin Mekânsal Etkileriyle İlgili Yayınlar

Turizm araziyi çok yönlü kullanan bir faaliyettir. Yer şekilleri, bitki örtüsü, yaban hayatı, kırsal yaşam, yerleşmeler turizmin aşırı kullanımından olumsuz etkilenebilir. Bu nedenle coğrafyacılar turizmin mekânsal etkileri ve sorunlar konusunda yayınlar yapmışlardır.⁸¹ Turizmin mekânsal etkilerinden birisi kentleşme üzerinedir. Turizm kırsal bir yerleşmede kentleşmeye neden olabilir. Kentleri turizme açarak kente yeni bir fonksiyon kazandırır.⁸²

Kitle turizminin doğal ve kültürel mekân üzerine olumsuz etkileri ekoturizm uygulamasını ortaya çıkarmıştır. Ekoturizm aynı zamanda doğada yapılan turizm tiplerini de içeren bir turizm çeşidi olduğundan aynı anlamda sürdürülebilir turizm kavramı ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir turizm ekolojik dengeyi korumaya yönelik, turizmin olumsuz çevresel etkilerini en aza indiren ve yöre ekonomisine katkıyı amaçlayan bir turizm uygulamasıdır. Coğrafyacılar da bu uygulamayı benimseyip bunu konu alan yayınlar yapmışlardır.⁸³

81 Barbaros Gönençgil, "Türkiye'de Turizmin Gelişme Süreci İçinde Çevresel Etkiler", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, Gözde Emekli, "İzmir Turizminin Bugünkü Yapısı Geleceği ve Sorunları", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 10, s. 281-292; Füsün Soykan, "Coğrafi Çevrenin Turizm Amaçlı Değerlendirilmesinde Turizm Potansiyelini Saptamanın Önemi", *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, 2003, s. 17-24; Ünal Özdemir, "Amasra'da Turizm ve Çevresel Etkileri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2006, c. 11, sy. 15, Ayhan Akış, Baştürk Kaya ve Rahman Seferov, "The Influence of Tourism on Alanya and its Close Environment", *Natural Environment and Culture in the Mediterranean Region*, Recep Efe, Georges Cravins, Münir Öztürk and İbrahim Atalay (eds.), 2008, s. 377-392; Hasan Kara ve Eren Yürüdü, "Karadeniz Bölgesinde Gelişen Turizm Faaliyetleri ve Çevre İlişkisi", *Blacksea International Environmental Symposium, Proceeding Book*, 2008, c. 2, s. 412-423; Özlem Sertkaya Doğan, "Silivri'de Turizmin Gelişmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2011, c. 16, sy. 25, s. 89-101; Salih Ceylan ve Mehmet Somuncu, "Kültür Turizmi Alanlarında Turizmin Çeşitlendirilmesine Eleştirel Bir Bakış: Safranbolu UNESCO Dünya Miras Alanı", *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2016, sy. 1/1, s. 53-64.

82 Ayşe Nur Timor, *Ayvalık - Bir Sayfiye Yerleşmesinin Gelişme Süreci*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2004; Ayşe Nur Timor ve Hüsnüye Doldur, "An Example to Urban Tourism Areas From İstanbul: Ortaköy-Kuruçeşme Line", *Türk- Kazakh International Tourism Conference 2006 - New Perspectives and Values in World Tourism and Tourism Management in the Future*, 2006, s. 894-901; Salih Ceylan ve Hilmi Demirkaya, "Kış Turizmine Bağlı Olarak Gelişen Bir Kırsal Yerleşme: Çobanisa Köyü (Isparta)", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2009, c. 14, sy. 21, s. 79-94; Ayhan Akış, "Turizmin Kentsel Gelişim Üzerine Etkileri: Bir Örnek İnceleme Antalya (Türkiye)", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2011, c. 16, sy. 25, s. 193-206; Serkan Sabancı, "Manavgat'ta Turizm ve Kentleşmenin Gelişme Süreci", *TURAN-SAM*, 2016, sy. 8/32, s. 464-470.

83 Gözde Emekli, "Yeni Bin Yılda Sürdürülebilir Turizmin Kaz Dağı ve Yakın Çevresi İçin Önemi", *1. Bahkesir Ulusal Turizm Kongresi*, 2004, s. 416-432; Mehmet Somuncu, "Sustainable Tourism in the Kaçkar Mountains National Park, Turkey", *III. International Seminar on Mountain Tourism: Sustainable Tourism in the Montane Protected Areas, Seminar Report*, Sucha Beskidzka-Poland, 2007, s. 20-23; Gözde Emekli, "Sürdürülebilir Turizmde

Turizmin mekân üzerinde olumsuz etkilerini önlemek için yöreler önceden planlama yapılarak ve potansiyel belirlenerek turizme açılmalıdır bu konu coğrafya açısından çok önemlidir.⁸⁴ Turizmin mekânsal etkileri olduğu kadar kendisi de politika, güvenlik, küreselleşme ve doğal afetlerden etkilenmektedir.⁸⁵

Coğrafyada Turizm Algısıyla İlgili Yayınlar

Turizmde mekânın fizikî coğrafyası ve kültürel, ekonomik faktörler önemli olmakla beraber turizmin gelişimi için yerel halkın, yöneticilerin, turistlerin turizme yönelik algılarını anlamak da çok önemlidir. Coğrafyacılar, turistlerin ve

Çeşitlendirmenin Önemi: Çeşme-İzmir”, *A.Ü Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Bildiriler Kitabı*, 2008, s. 429-438; H. Arslan, A. Çağlıyan ve Esen Durmuş, “Munzur Vadisi’nde (Tunceli) Sürdürülebilir Turizm”. *V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, 2009, s. 461-471; Nurettin Özgen, “Preservation of the Historical Town of Hasankeyf within the Scope of Sustainable Tourism”, *Natural Environment and Culture in Mediterranean Region II*, R. Efe, M. Öztürk ve İ. Atalay (eds.), 2011, s. 195-214; Mehmet Somuncu, “The Success of the State and Local People in the Development of Sustainable Mountain Tourism in Turkey”, *Tourism in Mountain Regions, Hopes, Fears and Realities*, Sustainable Mountain Development Series, Geneva, Switzerland: UNIGE, CDE, SDC, 2014, s. 80-81; Serdar Ceylan ve Mehmet Somuncu, “Turizm Etik İlkelerinin Sürdürülebilir Turizmde Yeri ve Önemi”, *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*, 2015, s. 155-165; Hüsnüye Doldur, “Ayvalık, in Terms of Sustainable Tourism”, *Global Issues and Trends in Tourism*, Sofia: St. Kliment Ohridski University Press, 2016, s. 231-241; N. Türker, Faruk Alaeddinoğlu ve A. Can Selcuk, “The Role of Stakeholders in Sustainable Tourism Development in Safranbolu, Turkey”, *HLST 2016, 2016 International Conference on Hospitality, Leisure, Sports, and Tourism - Summer Session*, Kyoto, Japonya, 2016, s. 415-427; Çağlar Kıvanç Kaymaz, Salih Birinci ve Aykut Camcı, “Sürdürülebilir Turizm Açısından Uzundere Sakin (Cittaslow) Şehri”, *Al-Farabi Ist. Intrnational Congress on Social Sciences*, Gaziantep, Bildiriler, 2017, s. 1000-1026.

84 İbrahim Kopar, “Erdemli (Kayseri) Maden Suyu Kaynağının Rekreasyon Alanı Olarak Planlanması”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 7, s. 89-108; Füsün Soykan, “Coğrafi Çevrenin Turizm Amaçlı Değerlendirilmesinde Turizm Potansiyelini Saptamanın Önemi”, *2. Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu*, Bildiriler, 2003, s. 17-24; Füsün Soykan, *Kırsal Alanların Turizm Potansiyelinin Saptanması ve Şirince Köyü’ne (İzmir) Uygulanması*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2004; Cemali Sarı ve Mustafa Ertürk, “Batı Toroslarda Yörük Göç Yollarının Turizm Amaçlı Kullanımına Yönelik Planlama Önerileri”, *Turkish Studies*, 2017, c. 12, s. 159-178.

85 Gözde Emekli, “Avrupa Birliği’nde Turizm Politikaları ve Türkiye’de Kültürel Turizm”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 2005, c. 14, sy. 1-2, s. 99-107; Gözde Emekli, Aydın İbrahimov ve Füsün Soykan, “Turizmde Küreselleşmeye Coğrafi Yaklaşımlar”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 2006, c. 15, sy. 1-2, s. 1-16; Bayram Çetin ve İsmail Ege, “Harbiye Heyelanının (23.01.2012) Yerleşme ve Turizm Faaliyetlerine Yönelik Oluşturduğu Tehditler”, *UJS Bildiriler Kitabı*, Antakya, 2012, s. 527-539; Salih Ceylan ve Mehmet Somuncu, “Akdeniz Ülkelerindeki Turizm Destinasyonlarının Güvenlik Durumu ve Bölgesel Turizme Yansımaları”, *Uluslararası Akdeniz Medeniyetleri Sempozyumu, Bildiri Kitabı*, Girne-Kıbrıs, 2017, s. 247-276; Ahmet Çavuş ve F. Orhan, “Kentsel Dönüşümün Turizme Etkisi: Erzurum Kalesi ve Çevresi Örneği”, *International West Asia Congress of Tourism Research*, 2017, s. 287-288.

yerel halkın turizm algıları konusunda son yıllarda araştırmalar yapmışlardır.⁸⁶

- 86 Erdal Karakaş, “Elazığ Şehir Nüfusunda Turizm Eğilimi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 11, sy. 1, Faruk Alaeddinoğlu ve M. Z. Yıldız, “Türkiye’de Kültür Turizmi ve Algılanışı”, *ICANAS 38*, Ankara, 2007, s. 1-10; Faruk Alaeddinoğlu, “Van Halkının Turisti ve Turizmi Algılama Şekli”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2007, c. 5, sy. 1, s. 1-16; Faruk Alaeddinoğlu, “Van Halkı’nın Turisti ve Turizmi Algılama Şekli”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2007, c. 1, s. 1-16; Faruk Alaeddinoğlu, “Sivas Kentinde Halkın Turiste ve Turizme Bakışı”, *International Journal of Human Sciences*, 2008, c. 5, sy. 2, s. 1-20; Nevzat Gümtüş ve Salman Özüpeke, “Foça’da Turizmin Ekonomik, Sosyal, Kültürel ve Çevresel Etkilerine Yönelik Yerel Halkın Görüşleri”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2009, c. 6, sy. 2, s. 398-417; Raziye Oban Çakıcıoğlu, “Tourism Development in Sleeping Valley According to the Opinions of Local People”, *Journal of Tourism Challenges and Trends*, 2009, c. 2, sy. 1, s. 125-136; Ali Yılmaz ve Kemalettin Şahin, “Samsun Şehri ve Yakın Çevresinde Turizm ve Turist Algılaması”, *The Journal of International Social Research*, 2009, c. 2/7, s. 345-358; Faruk Alaeddinoğlu, N. Türker, A. S. Can ve S. Öztürk, “Basic Motivations and Activities of Ecotourists: The Case of Lake Van Basin”, *The Inaugural Conference on Sustainable Business in Asia, Bangkok*, Bildiriler, 2012, s. 1-10; Cemali Sarı, “Burdur Halkının Kültürel Miras Turizmine Yönelik Düşünceleri”, *II. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, Antalya, Bildiriler, 2012, s. 1051-1067; Ayşe Okuyucu ve Mehmet Somuncu, “Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi: Osmaneli İlçe Merkezi Örneği”, *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2012, sy. 4/1, s. 37-51; Hilmi Demirkaya, C. Sarı ve Mustafa Ertürk, “Burdur Halkının Kültürel Miras Turizmine Yönelik Düşünceleri”, *II. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, Antalya, Bildiriler, 2012, c. 1, sy. 1, s. 100-106; İsmail Kervankıran ve Mehmet Özdemir, “Turizm Yönüyle Gelişmekte Olan Afyonkarahisar İlinde Turist Algısı Üzerine Bir Araştırma”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 27, s. 117-142; Ünsal Bekdemir ve İbrahim Sezer, “İnanç Turizmi Bağlamında Yapılan Türbe Ziyaretlerinin Yöre Halkındaki Yansımaları: Giresun İli Örneği”, *Geçmişten Günümüze Giresun’da Dini ve Kültürel Hayat Sempozyumu*, 2013, s. 269-278; Raziye Çakıcıoğlu Çoban, “Turizm Konusunda Yerel Halkın Bilinç Düzeyinin Önemi”, *Yeni Türkiye*, 2014, sy. 59, c. 2; Cemali Sarı, “Batı Avrupalı Turistlerin Destinasyon Seçiminde Antalya Tercihleri”, *Uluslararası Türkiye - Hollanda İlişkileri Sempozyumu*, Amsterdam, Bildiriler, 2014, s. 143-153; A. S. Can, Faruk Alaeddinoğlu, N. Türker, S. Öztürk, “Tourist Perceptions of Green Practices in Eco-Friendly Hotels”, *Journal of Tourism Challenges and Trends*, 2014, c. 2, s. 1-15; İbrahim Sezer ve Bekir Öztürk, “İnanç Turizmi Kapsamında Yapılan Türbe Ziyaretlerinin, Ziyaretçilerin Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi: Şeyh Keramet’in Türbesi Örneği (Boztekke Köyü/Giresun)”, *International Journal of Social and Economic Science*, 2014, sy. 4/2, s. 45-50; İbrahim Sezer, “Giresun Kentinde Yaşayanların Turizme ve Turistlere Bakışı”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi (Karadeniz Özel Sayısı)*, 2014, s. 75-104; İbrahim Sezer ve Bekir Öztürk, “İnanç Turizmi Bağlamında Yapılan Ziyaretlerin Mekansal Etkileri Üzerine Ev Sahibi Toplumun Geliştirdiği Tepkiler: Boztekke Köyü (Giresun Merkez İlçe) Örneği”, *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi VIII. Coğrafya Sempozyumu, Bildiriler*, 2014, s. 463-472; Raziye Çakıcıoğlu Çoban, “Turizm Konusunda Yerel Halkın Bilinç Düzeyinin Önemi”, *Yeni Türkiye*, 2014, c. 2, sy. 59; Cemali Sarı, “Batı Avrupalı Turistlerin Destinasyon Seçiminde Antalya Tercihleri”, *Uluslararası Türkiye - Hollanda İlişkileri Sempozyumu*, Amsterdam, Bildiriler, 2014, s. 143-153; İbrahim Sezer ve Murat Kılıç, “Kulakkaya Yaylası’nda Yaşayanların, Yayladaki Turizm ve Rekreasyon Faaliyetlerine Yönelik Algılarının Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2015, sy. 5/1, s. 95-104; İbrahim Sezer ve Murat Kılıç, “Yayla Turizmi ve Rekreasyon Amacıyla Yaylalara Gelen Ziyaretçilerin Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Kulakkaya Yaylası Örneği”, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler*

Algı bir fiilden etkilenmek ve ona karşı tepkide bulunmaktır. Diğer bilim dallarının da işlediği bu konu turizm coğrafyasında işlenirken mutlaka halkın veya belirli bir kesimin turizmi algılama biçiminin mekân üzerindeki etkilerini incelemek gerekir, aksi takdirde araştırmalar coğrafi olmaz.

Sonuç

Araştırmanın sonucunda turizm coğrafyasında kuramsal yayınlarda büyük bir eksiklik görülmektedir. Turizm coğrafyası ilgi alanına giren turizm tipleri, kuramsal olarak ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir. Dünyada turizmin önemli gelir sağlaması ve turistlerin farklı tematik turlar ve yerler görmek istemesi yeni turizm tiplerini de ortaya çıkarmıştır. Bu turizm tiplerinden edebiyat turizminin mekânla yakından ilgisi vardır bu konu hakkında da yayınlara yapılması gerekmektedir.

Turizm coğrafyası yayınları tematik olarak incelendiğinde kıyı turizmi, yayla turizmi, termal turizm ve ekoturizm çok çalışılan konular arasında, kış turizmi ve göl turizmi ise az çalışılan konular arasındadır. Çağlayanlar çalışılmış olmakla beraber rafting açısından akarsular bir adet araştırmada yer almıştır. Jeomorfo-turizm ve mağara turizmi çalışmaları az sayıdadır. Kültür turizmi coğrafyacılar tarafından genel olarak incelenmiş, alt guruplarından inanç turizmi ve askerî turizm az da olsa yer alırken paleolitik turizm, neolitik turizm ve arkeolojik turizm konusunda araştırmalara ihtiyaç vardır. Kırsal turizm geniş anlamda incelenirken tarım turizmi (agroturizm) ve mutfak turizmi çok az çalışılmıştır.

Dergisi, 2015, sy. 5/2, s. 8-16; İbrahim Sezer ve Mehmet Ali Derinkuyu, "Halkın Turizm Algısı ve Rekreasyon Aışkanlıkları Üzerine Bir Değerlendirme: Şebinkarahisar Kenti Örneği", *Coğrafya'ya Adanmış Bir Ömür: Prof Dr. Hayati Doğanay*, Pegem Akademi Yayıncılık, 2015; Cemali Sarı, "Konaklama Tesisi Yöneticilerinin Alternatif Turizme Dair Görüşleri: Doğu Antalya (Side) Turistik Gelişim Projesi Bölgesi Örneği", *The 4th International Geography Symposium*, 2016, s. 104-104; Ersin Kaya Sandal ve Nadire Karademir, "Kahramanmaraş'ta Halkın Turizme Bakışı", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 66, s. 63-70; Mustafa Ertürk, C. Sarı ve T. Erpay, "Korunan Kıyılarda Yaşayan Halkın Mekân ve Turizm Algısının Ekosistem Üzerindeki Etkileri: Adrasan- Olimpos-Çıralı Kıyı Koridoru", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2017, c. 10, sy. 2, s. 153-164; Mustafa Ertürk ve C. Sarı, "The Effects of Place and Tourism Perception of People Living at the Protected Shores on the Ecosystem: Adrasan - Çıralı Shore Corridor", *XIII. European Conference on Social and Behavioral Sciences*, 2017, s. 82-82; Raziye Oban Çakıcıoğlu ve Rehman Seferov, "Turistik Alanların Korunmasında Sorumluluk Algısı", *Tourism and Hospitality Studies International Journal*, 2017, c. 6, sy. 2.; Nadire Karademir, Ersin Kaya Sandal ve Fatma Betül Urhan, "Kahramanmaraş'ta Turizm Algısı", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2018, c. 23, sy. 39, s. 45-64; Çiğdem Ünal ve Besime Yücel, "Kırsal Turizmin Geliştirilmesi ve Yönetilmesinde Yerel Halkın Algı ve Tutumları: Ödemiş / Birgi Örneği", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2018, c. 23, sy. 29, s. 113-130; Bahar Kaba ve Gözde Emekli, "Turizmde Yükselen Bir Eğilim Yalnız Seyahat Eden Kadın Gezginler (Türkiye Örneği)", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 27/2, s. 11-126; Ayşe Okuyucu ve Feridun Erol, "Savaş Alanları Turizmine Yönelik Motivasyon Duygu ve Deneyimler: Metristepe ve İnönü Şehitlikleri, Bozüyük Örneği", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 16/1, s. 135-151.

Coğrafyacılar tematik olarak eksik olan konuları bölgesel araştırmalarında incelemişlerdir. Bölgesel araştırmalar arazi çalışmalarına dayanan çok kapsamlı sorunlar ve önerilere yer veren araştırmalardır. Bu açıdan turizm coğrafyasında eksik görünen pek çok konuyu aydınlatmışlardır. Turizmde mekânsal sorunlar son derece önemlidir bunlara yayınlarda yer verilmiş ve çözümler üretilmiştir. Dünyada turizm coğrafyası konusunda yeni araştırmalar izlenmiş, bireylerin turizm algısı konusunda da araştırmalar yoğunlaşmıştır. Turizmde rekabet yerine bölgelerarası bütünleştirme politikası önerilmiştir.

Dünya’da ve Türkiye’de av turizmi doğaseverler tarafından büyük tepki almaktadır. Coğrafyacılar av turizmi olanakları yerine yaban hayatını izlemek için safari turlarını ve bu turlarda izlenecek yaban hayatını belirlemelidirler. Yaban hayatını gösteren belgesellerin artması insanların yaban hayatına yaklaşabildiğini göstermiş, bunun yanında hobi olarak fotoğrafçılığın çoğalması foto safari turlarının yayılmasına neden olmuştur. Türkiye, ayı, geyik, tilki, yaban domuzu, dağ keçisi gibi yaban hayatını gözleyen “foto safari turları” için uygundur. Türkiye’de yaban hayatının dağılımı ve milli parkların yaban hayatı kaynakları konusunda yapılacak araştırmalar foto safari turlarının alanlarını belirleyecektir.

Kuş gözlemciliği, kuşları doğal ortamında gözlemlemek ve fotoğraflamak için yapılan bir faaliyettir. Kuş gözlem turizmi de yeni alanların turizme açılması ve yöre halkına kazanç sağlaması açısından önemli bir faaliyettir. Bu konu da turizm coğrafyasında eksik işlenen bir alan olarak görülmektedir. Kuş göç yolları ve karada dinlenme alanlarının coğrafyacılar tarafından incelenmesi bu turizme katkıda bulunacaktır. Kelebek gözlemciliği turları da dünyada çok ilgi görmektedir. Coğrafyacıların da ender kelebek türleri ve yayılım alanları konusunda araştırma yapması gerekir.

Turizm coğrafyası literatürü tarandığı zaman terminoloji konusunda birlik sağlanmadığı görülmektedir. Turizm terminolojisi çok geniştir ve turizm uluslararası bir sektör olduğu için çoğunlukla İngilizce terimler kullanılmaktadır. Turizm terminolojisi konusunda çalıştaylar yapılarak ortak Türkçe terminoloji oluşturulmalıdır.

Bilgi her zaman ve her yerde turizmden önce gelir. Doğal ve kültürel alanlar turizme açılmadan önce bilimsel araştırmasının tamamlanmış olması gerekir. Coğrafyacıların turizme en önemli katkısı turizmin konusu olan doğal ve kültürel değerlerin konum, oluşum ve önemlerini bilimsel olarak açıklamalarıdır.

Dünyada turizme, turizm işletmecileri karar ve yön vermekte ve turizmi ekonomik gelir olarak algılamaktadırlar. Bu nedenle turizmle ilgili bilim insanları ve işletmeciler arasında görünen bir anlaşmazlık bulunmaktadır. Öncelikle turizm araziye çok yönlü kullanan bir faaliyet olduğundan coğrafi mekâna olumsuz etkileri olabilmektedir. Bu açıdan turizmle ilgili kararları işletmeciler değil coğrafyacılar vermelidir. Son 30 yıla bakılırsa Türkiye’de en büyük mekânsal değişim kıyılarda

turizm nedeniyle olmuştur. Coğrafyacılar turizmde yapılaşmayı yönetmek için mutlaka su, toprak, yaban hayatı, kıyı, dağ ve kültürel yapılarla ilgili kanun tasarılarında görüş bildirmeli ve bu görüşlerini bilimsel yayınlarla desteklemelidirler. Coğrafyacıların turizm uygulamaları ve yasalarda etkin rol oynamamış olmalarının nedeni bilimsel yayınlar dışında turizm projeleri yapmamış olmalarıdır. Turizm projeleri, coğrafyacıları turizm sektörüne ve yerel idarelere tanıtacaktır. Turizm yapılaşması ve yasa tasarılarında coğrafyacıların görüşünün alınması ancak etkin olan projelerle mümkündür. Coğrafyacılar kırsal alanların kalkınması için seçecekleri bir alanda kırsal turizm projeleri üretip uygulayabilirler. Mağaraların ve kanyonların turizme açılması konusunda projeler üretebilirler. Doğal ve kültürel trekking hatlarını belirleyip işaretleme çalışmaları yapabilirler. “Likya Yolu”, “Karya Yolu” gibi doğal ve kültürel özellikler taşıyan hatlar en çok coğrafyacılar tarafından belirlenebilir.

Coğrafyada bazı araştırmaların konu seçimi, bulgular, sorunlar ve çözümler hakkında turizme katkıları büyüktür. Fakat bu bilgilerin atıl kalmaması için projeye dönüşmesi gerekir. Türkiye’de turizmin gelişmesi coğrafyanın çok iyi bilinmesi ile mümkündür. Yeni turizm tipleri, yeni tur hatlarını doğru olarak ancak coğrafyacılar belirleyebilir.

Araştırma sonunda turizm coğrafyasında kuramsal yayınların ve kitapların çok az sayıda olduğu görülmüştür. Coğrafyacıların kuramsal yayınlar konusunda makale ve kitap yazmaları Türkiye turizmine büyük katkıda bulunacak, özellikle turizmin olumsuz mekânsal etkileri konusunda yerel yönetimlere yol gösterecektir.

Araştırmanın bir diğer sonucu turizm coğrafyasında tematik ve bölgesel yayınların çok sayıda olduğunun ortaya çıkmasıdır. Bu nedenle turizmin bütün alt tipleri için de ayrı literatür incelemesi yapılması gerekmektedir. Bu incelemelerin kuramsal, tematik vb. konularda ayrı ayrı yapılması; bu konudaki kuram, terminoloji, metot, alan vb. eksiklikleri ortaya koyacaktır.

Türkiye Turizm Coğrafyası Literatür İncelemesi

Suna DOĞANER

Özet

Bu araştırmada turizm coğrafyası konusunda kitaplar, makaleler ve bildiriler ele alınarak literatür incelemesi yapılmıştır. Turizm coğrafyası araştırmaları kuramsal yayınlar, tematik yayınlar, bölgesel araştırmalar, rekreasyonla ilgili yayınlar, altyapı ve ekonomiyle ilgili yayınlar, turizmin mekânsal etkileriyle ilgili yayınlar, turizm algısıyla ilgili yayınlar olarak alt başlıklara ayrılarak incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre kuramsal yayınlar az sayıdadır ve bu konuda daha fazla yayına ihtiyaç duyulmaktadır. Kıyı turizmi, yayla turizmi ve termal turizm en çok çalışılan turizm çeşitleridir. Coğrafyacılar turizmi bölgesel, yöresel ve havza ölçüsünde de incelemişlerdir. Bütün bu çalışmalarda mekânsal sorunlara yer verilmiştir. Son yıllarda turizm algısı da coğrafyacılar tarafından çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kuramsal yayınlar, tematik makale, turizm algısı, kıyı turizmi, termal turizm.

Literature on Tourism Geography in Turkey

Suna DOĞANER

Abstract

This articles aims to introduce the literature on tourism geography including books, articles and conference papers. The studies mentioned in this study are divided into subtitles focusing on historical perspective, theoretical studies, thematic articles, regional articles related to recreation, infrastructure and economy, spatial effects of tourism and tourism perception.

The results show that the theoretical publications are only a few and there is need for more. The most popular types of tourism studied are coastal tourism, plateau tourism, ecotourism and thermal tourism. Geographers have also examined tourism at regional, local and basin levels. These studies have included the spatial effects of tourism. Recent studies by geographers have focused on the perception of tourism.

Keywords: Theoretical studies, thematic article, tourism perception, coastal tourism, thermal tourism.